

Vervolgevaluatie Eerst de Klas

In opdracht van:
Platform Bèta Techniek

Project:
2011.062

Publicatienummer:
2011.062.1124

Datum:
Utrecht, 28 november 2011

Auteurs:
Drs. Rob Bilderbeek
Jesse Bos MSc MBA
Leonique Korlaar MSc

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	5
1. Introductie	7
1.1 Eerst de Klas	7
1.2 Leeswijzer.....	8
1 Methode	9
2.1 Opzet van de evaluatie	9
2.2 Online vragenlijst.....	10
2.3. Interviews.....	10
2 Procesanalyse	13
2.1 De wijze waarop belanghebbenden in contact met Eerst de Klas komen	13
2.2 De selectieprocedure.....	14
2.2.1 Afgevalen kandidaten.....	15
2.3 Voor de klas.....	16
2.4 De lerarenopleiding	18
2.5 Het leiderschapsprogramma	18
2.6 Communicatie	20
2.7 Programmabrede bevindingen	20
2.8 De procesmatige efficiëntie van Eerst de Klas.....	21
3 De impact van Eerst de Klas	23
3.1 De stakeholders.....	23
3.2 Het onderwijs.....	24
3.3 De scholen.....	26
3.4 Bedrijven.....	27
3.5 De lerarenopleidingen	27
3.6 De Eerst de Klas kandidaten.....	28
3.7 De meerwaarde van Eerst de Klas.....	28
4 Bevindingen en aanbevelingen	33
4.1 Bevindingen	33
4.2 Aanbevelingen van Dialogic.....	35
Bijlage I. Lijst van geïnterviewden	39
Bijlage II. Vragenlijst deelnemers	41
Bijlage III. Vragenlijst scholen	57

Samenvatting

Het programma Eerst de Klas (EDK) richt zich op excellente academici die maximaal twee jaar zijn afgestudeerd. Zij krijgen in dit traineeprogramma de kans om het behalen van een eerstegraads lesbevoegdheid te combineren met lesgeven op een VO-school en deelname aan een leiderschapsprogramma binnen het bedrijfsleven. De eerste tranche Eerst de Klas deelnemers (EDK'ers) heeft het programma in de zomer van 2011 afgerond. De alumni hebben de keuze gehad om al dan niet in het onderwijs door te gaan en de scholen hebben de mogelijkheid gehad om de alumni aan zich te binden. Daarom is het nu (najaar 2011) een geschikt moment om het programma Eerst de Klas opnieuw te evalueren.

Deze evaluatie richt zich daarbij op twee vragen:

- In hoeverre is de procesmatige uitvoering van Eerst de Klas efficiënt?
- Zien de betrokkenen meerwaarde van deelname aan het programma Eerst de Klas, en zo ja, wat is deze?

Dit rapport geeft weerslag van deze evaluatie, waarvoor – in navolging van de evaluatie van vorig jaar - gebruik is gemaakt van een online vragenlijst onder scholen en EDK'ers en een uitgebreide interviewronde onder alle betrokken partijen (EDK'ers, scholen, bedrijven, lerarenopleidingen en betrokkenen vanuit het Platform Bèta Techniek).

Procesmatige efficiëntie

Al met al blijkt dat de diverse betrokken partijen over het algemeen tevreden zijn over de efficiëntie van het programma Eerst de Klas. De strenge selectiecriteria zorgen voor een excellent karakter van het programma en een aantrekkelijk programma voor de diverse betrokkenen.

Daarbij geven deelnemers aan dat het lesgeven voor hun het meest zware, maar ook meest waardevolle onderdeel van het programma is aangezien zij hier de meeste persoonlijke ontwikkeling doormaken. In tegenstelling tot het lesgeven wordt het behalen van de eerstegraads lesbevoegdheid aan de lerarenopleiding minder uitdagend gevonden. Met name de vakdidactiek wordt weinig gewaardeerd. Het leiderschapsprogramma wordt door vrijwel alle EDK'ers gewaardeerd, al zou volgens sommige deelnemers beter gesproken kunnen worden over een 'bedrijvenprogramma'. Op dit moment grijpen de onderwijscompetenties en leiderschapscompetenties nog weinig in elkaar en draait het leiderschapsprogramma meer om 'persoonlijke ontwikkeling'.

Het programma kan met name aan efficiëntie winnen door zichzelf nog meer te etaleren en de communicatie en samenwerking tussen onderlinge partijen te bevorderen. Het programma Eerst de Klas zorgt ervoor dat bedrijven en scholen, partijen die elkaar niet vanzelfsprekend tegenkomen, samen om tafel zitten. Echter, veel stakeholders geven aan dat het programma effectiever zou kunnen zijn als de diverse partijen onderling beter van elkaar op de hoogte zijn.

Meerwaarde van Eerst de Klas

Uit de evaluatie blijkt dat Eerst de Klas zeer waardevol is voor alle betrokken partijen. Eerst de Klas zorgt voor extra instroom van academici in het onderwijs, trekt getalenteerde en bevoegde nieuwe docenten naar het onderwijs, levert waardevolle projecten voor bedrijven op en biedt deelnemers een uitdagend leerproces.

Kwalitatief levert Eerst de Klas dus een positieve bijdrage aan het onderwijs, maar de impact van Eerst de Klas is op dit moment nog wel beperkt. Eerst de Klas levert een positieve bijdrage aan het aantal eerstegraads docenten. Met name voor de tekortvakken, zoals natuurkunde, scheikunde en wiskunde, is deze bijdrage relatief groot. Met de huidige omvang is de (kwantitatieve) bijdrage aan het lerarentekort echter beperkt. De impact zou vergroot kunnen worden bij een grotere omvang van het programma.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de evaluatie heeft Dialogic vier aanbevelingen geformuleerd:

Zet het programma Eerst de klas door en schaal het programma daarbij op.

Dialogic beveelt ten eerste aan om het programma voort te zetten aangezien het programma een positieve kwalitatieve bijdrage levert aan het onderwijs: het programma levert meer academici voor de klas en zorgt voor een nieuwe instroom van getalenteerde docenten waarmee het dreigende docententekort aangepakt kan worden. Wil Eerst de Klas echter een grotere bijdrage leveren aan het onderwijs, is het noodzakelijk dat het programma groter wordt. Het verdient de voorkeur dat opschaling plaatsvindt door verscheidene regionale groepen te formeren, waarbij de groepen zijn samengesteld uit deelnemers met verschillende achtergronden maar waar wel oog voor de grote vraag vanuit scholen naar tekortvakken gehouden is.

Stimuleer onderlinge communicatie en samenwerking tussen de verschillende stakeholders.

Door meer onderlinge communicatie en samenwerking zou er een betere samenhang gerealiseerd kunnen worden tussen de onderwijscomponent en het leiderschapsprogramma. Daarnaast zullen door onderlinge communicatie ook de verschillen in aanpak (tussen de lerarenopleidingen onderling, tussen scholen onderling en tussen bedrijven onderling) afnemen. Zowel het programmabureau, als ook de VO-raad zouden hierin het voortouw kunnen nemen.

Zorg voor een goede planning van de selectieprocedure.

Het verdient de aanbeveling om de selectieprocedure in april af te ronden. Het zou daarom goed zijn als vanuit het ministerie van OCW op voorhand duidelijk is of er een vervolg komt van het programma, zodat het adhoc karakter van de werving weggenomen wordt. Scholen zouden daarnaast ook gestimuleerd moeten worden om een duurzaam HRM-beleid te voeren en ook EDK'ers boven de formatie aan te nemen.

Benut het praktijkgericht onderzoek binnen de lerarenopleiding om verbinding te leggen tussen de onderwijscomponent en de bedrijvencomponent.

Vanuit Eerst de Klas zijn er al verscheidene projecten geweest binnen het leiderschapsprogramma die voldoende substantie hebben voor een praktijkonderzoek (bijvoorbeeld het ontwikkelen van een online lesmodule). Het praktijkgerichte onderzoek van de EDK'ers zou door de lerarenopleidingen op een zelfde manier ingestoken moeten worden, waarbij de uitkomsten daadwerkelijk een bijdrage aan het onderwijs en het bedrijfsleven kan leveren. De lerarenopleidingen zouden daarbij ook kunnen afstemmen met de bedrijven over de invulling van de opdracht.

1. Introductie

Eerst de Klas (EDK) is "het traineeprogramma voor excellente academici in het bedrijfsleven en het onderwijs"¹. De eerste tranche Eerst de Klas deelnemers (EDK'ers) heeft het programma in de zomer van 2011 afgerond. De alumni hebben de keuze gehad om al dan niet in het onderwijs door te gaan en de scholen hebben de mogelijkheid gehad om de alumni aan zich te binden. Daarom is het nu (najaar 2011) een geschikt moment om het programma Eerst de Klas te evalueren.

Deze evaluatie richt zich op twee vragen:

- In hoeverre is de procesmatige uitvoering van Eerst de Klas efficiënt?
- Zien de betrokkenen meerwaarde van deelname aan het programma Eerst de Klas, en zo ja, wat is deze?

Deze vragen worden beantwoord vanuit het perspectief van de scholen, bedrijven, kandidaten, lerarenopleidingen en het onderwijs in brede zin. Dit rapport zal dus een beeld geven in hoeverre het programma Eerst de Klas waarde toevoegt voor de Nederlandse maatschappij en waar het programma zich kan verbeteren. Het dient opgemerkt te worden dat de beschreven conclusies het beeld weergeven van ruim twee jaar Eerst de Klas (EDK).

Inmiddels is Eerst de Klas bezig met de derde tranche. De eerste tranche is in november 2009 gestart met 19 EDK'ers die het programma hebben afgerond. De tweede tranche is in augustus 2010 gestart met 16 EDK'ers. Deze groep heeft de lerarenopleiding afgerond, maar zit nog wel in het programma Eerst de Klas. In augustus 2011 is de derde tranche van Eerst de Klas gestart met 30 deelnemers.

Opgemerkt moet worden dat het programma niet voor al deze tranches identiek is; het programma heeft zich in de loop der tijd ontwikkeld. Naast de groei van het aantal deelnemers (zowel EDK'ers als scholen en bedrijven) is ook inhoudelijk het één en ander aangepast. In tranche III wordt de lerarenopleiding niet alleen meer verzorgd door het COLUU in Utrecht, maar ook door het ICLON in Leiden en de TU Delft. Verder zijn een aantal kritiekpunten uit de vorige evaluatie opgepakt. Zo is het aantal organisaties dat trainingen geeft van drie teruggebracht naar één. Om een duidelijkere rode draad in het leiderschapsprogramma te creëren, is de personal portal verbeterd en worden deelnemers gestimuleerd om actiever aan het programma bij te dragen. De implicatie van deze veranderingen voor dit rapport is dat de uitkomsten over de efficiëntie van de verschillende onderdelen per tranche bekeken moeten worden. In de volgende hoofdstukken worden dan ook waar relevant de bevindingen uitgesplitst naar de verschillende tranches.

1.1 Eerst de Klas

Sinds 2009 werken binnen dit programma het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid samen zodat getalenteerde afgestudeerden zich zowel in het bedrijfsleven, als in het onderwijs kunnen ontwikkelen. Hierdoor wordt voor bedrijven een pool van potentiële werknemers met passie en engagement gecreëerd, terwijl voor scholen juist een bijdrage wordt geleverd aan het tegengaan van kwantitatieve en kwalitatieve docenttekorten. Voor

---

¹ www.eerstdeklas.nl

de deelnemers wordt een uitdagend programma geboden waarin zij zich sterk kunnen ontwikkelen.

De deelnemers werken op een middelbare school, waarin zijn lessen verzorgen in hun vakgebied. Ze zijn drie dagen per week (eerste jaar) en vervolgens vier dagen per week (tweede jaar) op school actief. Inmiddels nemen 20 scholen in het voortgezet onderwijs deel aan het programma. Enkele daarvan nemen al sinds tranche I deel aan het programma, andere scholen zijn nieuw geworven in tranche III.

Naast het lesgeven volgt elke deelnemer een (verkorte) universitaire lerarenopleiding in het eerste jaar van het programma. In de eerste tranche was het COLUU in Utrecht betrokken bij het programma. Ook het ICLON in Leiden en de TU Delft nemen inmiddels deel aan het programma Eerst de Klas.

Sinds de start van het programma is het aantal betrokken bedrijven ruim verdubbeld van 10 deelnemende bedrijven naar 23 deelnemende bedrijven. Ten tijde van de evaluatie waren de volgende bedrijven partners van Eerst de Klas: ABN Amro, Ahold, AkzoNobel, AMC, Aon, Brezan, Brown Paper Company, Connexion, De Baak, DSM Unlimited, HEMA, ING, KPN, NS, Philips, RET, Schiphol Group, Shell, Siemens, Stork Technical Services, Tata Steel en TNO.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport behandelt de centrale vragen per afzonderlijk hoofdstuk. Na de introductie en methode wordt de eerste hoofdvraag behandeld in hoofdstuk 3: de procesanalyse. Hierin wordt de efficiëntie van de afzonderlijke processtappen van Eerst de Klas geanalyseerd. De tweede hoofdvraag wordt in hoofdstuk 4 beantwoord. In dit hoofdstuk, 'impact van Eerst de Klas', wordt de motivatie en de opbrengst van Eerst de Klas voor de verschillende stakeholders in kaart gebracht. Vervolgens wordt een totaalbeeld van de meerwaarde van Eerst de Klas geschetst. Het rapport wordt afgesloten met een bespreking van de belangrijkste bevindingen en conclusies.

1 Methode

Om de effectiviteit en de efficiëntie van het programma *Eerst de Klas* in kaart te brengen is gebruikt gemaakt van een gecombineerde aanpak van een online vragenlijst en een uitgebreide interviewronde. Hiermee heeft de opzet sterke overeenkomsten met de tussentijdse evaluatie die in 2010 is uitgevoerd. De opzet en gebruikte methoden voor de evaluatie worden kort in dit hoofdstuk uiteen gezet.

2.1 Opzet van de evaluatie

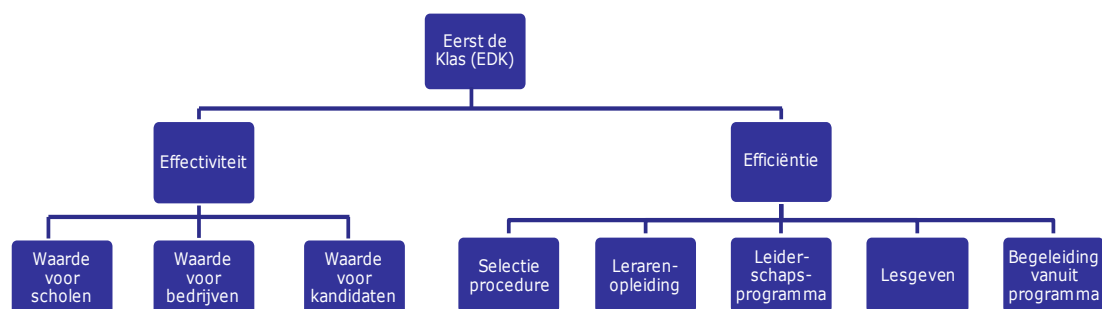
Met deze evaluatie zijn de volgende twee doelstellingen van het programma *Eerst de Klas* gemeten:

- De efficiëntie van de uitvoering van het programma *Eerst de Klas*
- De effectieve (meer)waarde van het programma *Eerst de Klas*

Het beantwoorden van de eerste vraag moet leiden tot beter inzicht in eventuele verbeterpunten in de uitvoering van het programma. Voor meting van de efficiëntie van het programma zijn de verschillende programmaonderdelen in kaart gebracht en de ervaring van de diverse stakeholders met deze onderdelen. Hierbij is gekeken naar de selectieprocedure, de lerarenopleiding, het leiderschapsprogramma, het lesgeven en de begeleiding vanuit het programmabestuur.

Daarnaast moet het beantwoorden van de tweede vraag leiden tot een heldere formulering van de meerwaarde van een *Eerst de Klas* deelnemer ten opzichte van een reguliere docent in opleiding (DIO), en als afgeleide daarvan de meerwaarde van het EDK programma. Hierbij is de effectiviteit van het programma in kaart gebracht vanuit het oogpunt van de belangrijkste stakeholders van het programma: de scholen, bedrijven en de kandidaten.

Dit is schematisch weergegeven in het onderstaande figuur.

Figuur 1: Effectiviteit en efficiëntie van EDK

2.2 Online vragenlijst

Om een overzicht te krijgen van de visie van betrokkenen op de efficiëntie en effectiviteit van Eerst de Klas is in de eerste plaats een online vragenlijst uitgezet onder kandidaten aan de selectieprocedure, onder de EDK'ers (tranche I, II en III) en onder scholen.

Vragen die aan de orde zijn gesteld, hebben betrekking op de selectieprocedure, de ervaringen/tevredenheid met de verschillende programmaonderdelen (lerarenopleiding, lesgeven en het leiderschapsprogramma), begeleiding, tijdsbelasting, kruisbestuivingseffecten, meerwaarde van het programma en verwachtingen met betrekking tot de toekomst (uitstroom naar het onderwijs of bedrijfsleven). Zie bijlage II voor een volledige weergave van de vragenlijsten aan de deelnemers en scholen.

Door ook kandidaten te bevragen die zijn afgefallen tijdens de selectie kon een beter zicht worden verkregen op de overwegingen om al dan niet mee te doen aan het programma en de tevredenheid over deze selectieprocedure. Ook scholen die uiteindelijk geen EDK'er hebben geplaatst in tranche III zijn bevroegd. Bij de vragenlijst voor de deelnemers uit tranche I, die het programma inmiddels hebben afgerond, lag de nadruk meer op het in kaart brengen van de uitstroom van EDK'ers. Door te kijken waar de deelnemers uiteindelijk terecht komen (in het onderwijs, of daarbuiten, in wat voor functie, etc.) is geprobeerd de maatschappelijke waarde van EDK'ers in kaart te brengen.

De respons rate van de vragenlijst was goed: 73,7% van de deelnemers uit tranche I heeft de vragenlijst ingevuld, 80% van de deelnemers uit tranche II en 83,3% van de deelnemers uit tranche III. Daarnaast heeft ook 22,2% van de afgefallen sollicitanten in de derde tranche de vragenlijst ingevuld. Van de scholen heeft 51,5% de vragenlijst ingevuld.

Het resultaat van deze online vragenlijst is een overzicht van de opvattingen, inschattingen en verwachtingen van deelnemers en scholen met betrekking tot de effectiviteit en efficiëntie van het programma EDK. Door in grote lijnen gebruik te maken van de eerdere vragenlijsten konden de antwoorden bovendien vergeleken worden door de tijd heen. In de voorliggende rapportage zijn de meest interessante uitkomsten van de vragenlijst opgenomen in figuren, waarbij het gemiddelde van de antwoorden van de respondenten op een schaal van 1 (zeer mee oneens) tot 5 (zeer mee eens) is weergegeven en daarnaast ook de spreiding in antwoorden)

2.3. Interviews

In aanvulling op deze online vragenlijst heeft er een uitgebreide interviewronde plaatsgevonden. Om extra informatie boven tafel te krijgen in aanvulling op de vragenlijst zijn er groeps gesprekken georganiseerd met de deelnemers uit tranche I en II en hebben er interviews (zowel telefonisch als face-to-face) plaatsgevonden met een selectie van scholen (N=6) en bedrijven (N=5). Daarnaast is er gesproken met betrokkenen vanuit Platform Bèta Techniek en alle drie de deelnemende lerarenopleidingen (zie bijlage I voor een overzicht van de interviewrespondenten).

Op basis van de oriënterende gesprekken met het projectteam vanuit Platform Bèta Techniek en de onderwerpen uit de online vragenlijst is een checklist opgesteld voor deze interviews. Onderwerpen die aan bod zijn gekomen, zijn onder andere: de selectieprocedure, tevredenheid met de verschillende programmaonderdelen, efficiëntie van het programma (proces), effectiviteit van het programma (meerwaarde van het programma voor de diverse stakeholders).

De interviewronde heeft geresulteerd in een reeks gestructureerde interviewverslagen, die voor de scholen en deelnemers met name een inkleuring geeft aan de resultaten van de online vragenlijst (het “verhaal achter de cijfers”). Voor de bedrijven en lerarenopleidingen geven de verslagen een overzicht van de opvattingen, inschattingen en verwachtingen met betrekking tot de efficiëntie en effectiviteit van het programma Eerst de Klas.

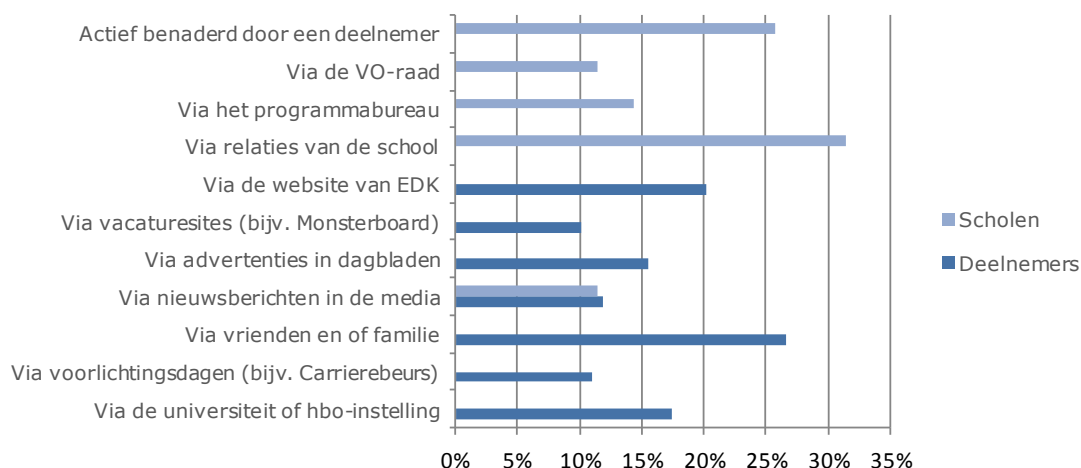
2 Procesanalyse

Dit hoofdstuk behandelt de efficiëntie van Eerst de Klas. Hiervoor is gekeken naar de wijze waarop de deelnemers, scholen en bedrijven in contact kwamen met het programma Eerst de Klas en wat hun motivatie was om deel te nemen aan het programma. Vervolgens is aan de betrokken partijen gevraagd hoe zij tegen de verschillende programmaonderdelen aankijken: de selectieprocedure, het introductieprogramma voor de deelnemers, de lerarenopleiding (het behalen van een eerstegraads lesbevoegdheid), het lesgeven en het leiderschapsprogramma.

2.1 De wijze waarop belanghebbenden in contact met Eerst de Klas komen

Tijdens de vorige evaluatie (najaar 2010) bleek dat de kanalen waarmee deelnemers in contact komen met het programma zeer divers zijn. De deelnemers kwamen met name in contact met het programma Eerst de Klas via de onderwijsinstellingen waaraan de kandidaten zijn afgestudeerd, advertenties in dagbladen (waaronder bijvoorbeeld de Metro), nieuwsberichten in de media en via vrienden en/of familie. Zowel voor de scholen als voor de bedrijven vormden persoonlijke relaties de dominante wijze waarop het contact met EDK is gelegd.

Ook dit jaar is via de online vragenlijst aan de deelnemers van tranche III (incl. de kandidaten die zijn afgefallen in de selectieprocedure) en de scholen gevraagd hoe zij in contact kwamen met Eerst de Klas (zie figuur 2).

Figuur 2: Kanalen waardoor deelnemers en scholen in aanraking zijn gekomen met het programma Eerst de Klas (meerdere antwoordcategorieën mogelijk en vermeldingen met minder dan 10% niet meegenomen)

Uit bovenstaande figuur blijkt dat er drie belangrijke manieren zijn waarop de kandidaten en deelnemers van tranche III in contact kwamen met het programma Eerst de Klas: via vrienden en familie (36,3%), via de website van Eerst de Klas (27,5%) en via de universiteit of Hbo-instelling (23,8%). Over het algemeen is dus vooral het persoonlijke

netwerk van belang. Opvallend is dat slechts 3,8% van de kandidaten en deelnemers via sociale media in contact kwam met het programma.

Voor scholen geldt ook dat het eigen netwerk (persoonlijke relaties) erg belangrijk is: 31.4% van de scholen heeft aangegeven o.a. in contact te zijn gekomen met Eerst de Klas via bestaande relaties van de school, 27% van de scholen werd zelf actief benaderd door een kandidaat en 14,3% kwam o.a. via PBT in aanraking met het programma. Opvallend is dat geen van de scholen via een universiteit of hbo instelling (bijvoorbeeld d.m.v. voorlichtingsdagen) in contact is gekomen met het programma en ook geen enkele school met het programma in contact kwam via nieuwsberichten in dagbladen of via social media. Tot slot gaven de bedrijven in de interviews aan dat zij, in overeenstemming met vorig jaar, vaak via persoonlijke relaties in contact kwamen met het programma.

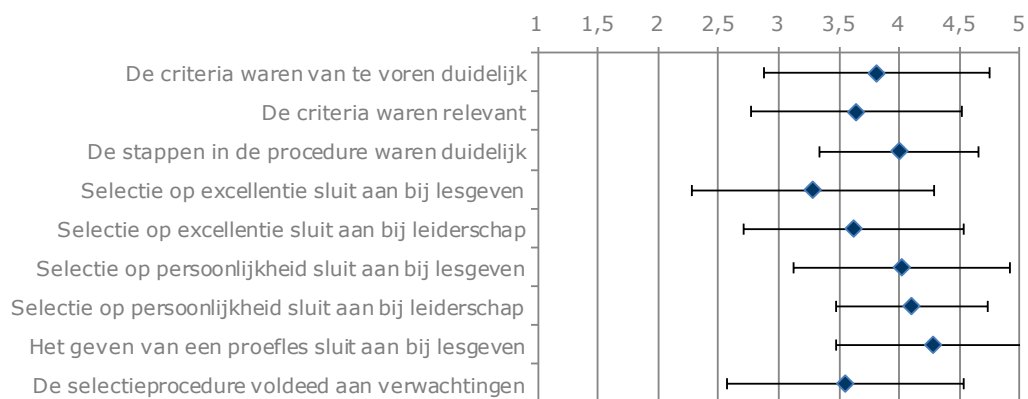
De bekendheid van het programma verspreidt zich via via steeds verder. In de groepsgesprekken met deelnemers uit tranche I en II kwam naar voren dat wat hen betreft het programma nog meer zichtbaar mag zijn in diverse media. Uit de vragenlijst en interviews blijkt dat met name de sociale media nog sterker ingezet zouden kunnen worden om potentiële kandidaten te bereiken.

2.2 De selectieprocedure

De selectie voor Eerst de Klas verloopt in drie rondes: een schriftelijke ronde waarbij een eerste selectie plaatsvindt op basis van CV, cijferlijst en motivatie. Tijdens de selectie wordt geselecteerd op academische excellentie (de cijferlijst van de master is gemiddeld minimaal een 7,5 voor alfa- of gammaopleidingen of minimaal een 7 voor bèta technische opleidingen) en er wordt gekeken of de deelnemer voldoet aan de instroomeisen van de lerarenopleidingen. Vervolgens volgt er een eerste landelijke selectiedag waarbij deelnemers een IQ/EQ test maken, een groepsopdracht uitvoeren en een individuele presentatie geven; en een tweede selectiedag waarop de deelnemers een proefles geven. Tijdens deze landelijke selectiedagen staan met name de persoonlijke competenties van de deelnemers centraal. Er wordt geselecteerd op competenties als: veerkracht, leiderschap, interactie, zelfreflectie, inlevingsvermogen, probleemoplossend vermogen en organisatorisch kwaliteiten).

De kandidaten aan de selectieprocedure van tranche III hebben we gevraagd hoe zij de selectieprocedure ervaren hebben dit jaar. Zowel de duur van de inschrijfperiode als de duur van het selectieproces werden over het algemeen door kandidaten en deelnemers aan tranche III goed gevonden. De kandidaten waarderen met name de snelle afhandeling. Wel ligt de deadline voor inschrijving te vroeg in het jaar volgens sommigen. Kandidaten zitten nog volop in hun afstudeertraject en bovendien duurde het volgens enkelen lang voordat het bekend werd dat er een derde tranche van start zou gaan.

Onderstaande figuur geeft aan in hoeverre deelnemers de criteria duidelijk en relevant vonden. De kandidaten en deelnemers aan tranche III zijn het er over eens dat de criteria van te voren duidelijk waren en ook relevant. Ook de stappen in de selectieprocedure (schriftelijke selectie, IQ/EQ test en proefles) waren duidelijk. Aangegeven werd dat de communicatie over de proefles duidelijker zou moeten. Het was nu niet voor iedereen helder wat er precies van hen werd verwacht die dag. Ook gaven enkele kandidaten aan dat het lastig was om, indien je door de selectie was, een school te vinden omdat scholen al het schooljaar aan het afronden waren.

Figuur 3: Relevantie selectiecriteria tranche III voor de verscheidene programmaonderdelen (de blauwe stip geeft het gemiddelde aan van de antwoorden van de respondenten op een schaal van 1 (zeer mee oneens) tot 5 (zeer mee eens) en daarnaast is de spreiding in de antwoorden weergegeven)

De selectiecriteria voor Eerst de Klas worden als streng ervaren, maar dit maakt het ook aantrekkelijk voor zowel kandidaten, scholen als bedrijven om mee te doen. Over het algemeen voldeed de selectieprocedure dan ook aan de verwachting van de deelnemers, hoewel bij deze vraag de grootste spreiding in antwoorden is te vinden (vooral de afgevallene kandidaten zijn negatiever over de selectieprocedure).

Ook bedrijven en scholen zijn over het algemeen tevreden over de selectieprocedure. Wel geven scholen aan dat het erg belangrijk is dat er goed richting kandidaten gecommuniceerd wordt wat het leraarschap inhoudt. Zoals ook tijdens de vorige evaluatie gesteld: *"een goede academicus maakt nog geen goede docent"*. Dit kan ook uiteindelijk teleurstelling aan de kant van deelnemers voorkomen. Vanuit dit oogpunt vindt een deel van de scholen en deelnemers dat de instroomcriteria van de lerarenopleidingen nog steeds erg strikt gehanteerd worden: de inhoudelijke mismatch krijgt te veel gewicht. Op deze manier vallen potentieel zeer goede kandidaten af. Daar tegenover staat dat men ook begrijpt dat de lerarenopleidingen garant moeten staan voor de kwaliteit van het onderwijs en er wel grenzen zijn aan de flexibiliteit van instroomeisen. Er is ook wel een beweging zichtbaar bij de deelnemende lerarenopleidingen (TU Delft, ICLON en COLUU) om te kijken in hoeverre men kandidaten met een afwijkend achtergrond kan toelaten. Maar hierin worden de lerarenopleidingen beperkt door de eisen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Zo heeft de lerarenopleiding in Delft inmiddels een aantal mensen in opleiding voor het vak Onderzoek & Ontwerp (O&O), maar mag de opleiding hier nog geen eerstegraads bevoegdheid voor afgeven.

Over het algemeen blijkt dat de diverse stakeholders tevreden zijn over de selectieprocedure; de strenge selectiecriteria zorgen voor een excellent karakter en een aantrekkelijk programma voor de diverse betrokkenen. Wel blijft duidelijke communicatie over de diverse selectiestappen, maar ook het programma an sich van belang.

2.2.1 Afgevallene kandidaten

Het aantal sollicitanten voor Eerst de Klas is de afgelopen jaren enorm toegenomen. In tranche I solliciteerden 81 kandidaten voor een plek binnen het programma, in tranche II waren dat er 111 en voor tranche III solliciteerden maar liefst 252 kandidaten. Ook het aantal deelnemers aan Eerst de Klas is sterk toegenomen, van 19 deelnemers in tranche I naar 30 deelnemers in tranche III.

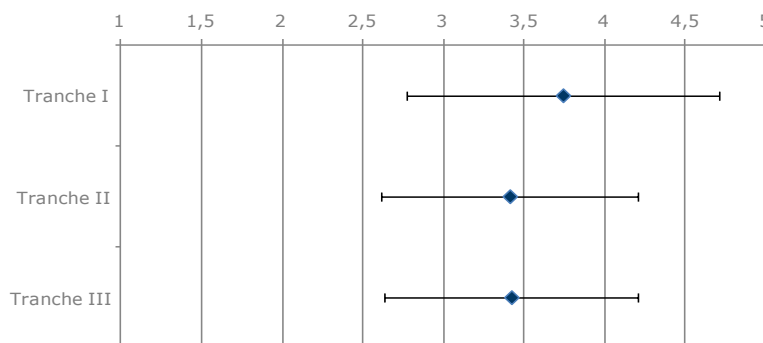
Dit betekent wel dat er ook 202 kandidaten uiteindelijk zijn afgevallen voor Eerst de Klas. De algemene tendens is dat de afgevallen kandidaten sterk van mening wisselen of ze om terechte redenen zijn afgevallen of niet. Een aantal mensen begrijpt het, maar toch ook een groot aantal niet. Vrijwel alle afvallers vinden zichzelf ondanks dat ze afgevallen zijn toch geschikt om als eerstegraads docent aan de slag te gaan en leidinggevende capaciteiten te ontwikkelen. Wel staat men neutraal tegenover de stelling dat ze alsnog van plan zijn om docent te worden. Mensen die afgevallen zijn in de schriftelijke ronde en mensen die na de tweede selectiedag afgevallen zijn hebben hierop nog de meeste ambities.

Al met al kan gesteld worden dat afgevallen kandidaten niet altijd van mening zijn dat dit op terechte gronden is gebeurd. Een moeilijkheid aan de kant van de lerarenopleidingen blijven de instroomeisen en aan de kant van de scholen het plaatsen van kandidaten met een achtergrond in een niet-tekortvak.

2.3 Voor de klas

De deelnemers aan Eerst de Klas werken op een middelbare school, waarin zijn lessen verzorgen in hun vakgebied. Ze zijn drie dagen per week (eerste jaar) en vervolgens vier dagen per week (tweede jaar) op school actief.

Het programma van Eerst de Klas start met een algemeen introductieprogramma, waarin de deelnemers worden voorbereid op het lesgeven. De masterclasses en de workshops, die in deze introductieperiode aan bod komen, werden door de deelnemers uit tranche III erg waardevol gevonden. Wel geven zij aan dat de workshops met name betrekking hebben op de eigen persoonlijke ontwikkeling en weinig met klassenmanagement. Juist hier hebben de deelnemers behoefte aan in het begin. Er bestaat dan ook discussie over de vraag in hoeverre de introductieperiode een goede voorbereiding is op het lesgeven (zie figuur 4). Ook de scholen geven aan dat het van belang is om in de introductieperiode meer aandacht te besteden aan klassenmanagement: hoe zet je lessen op? Hoe maak je contact met je leerlingen?

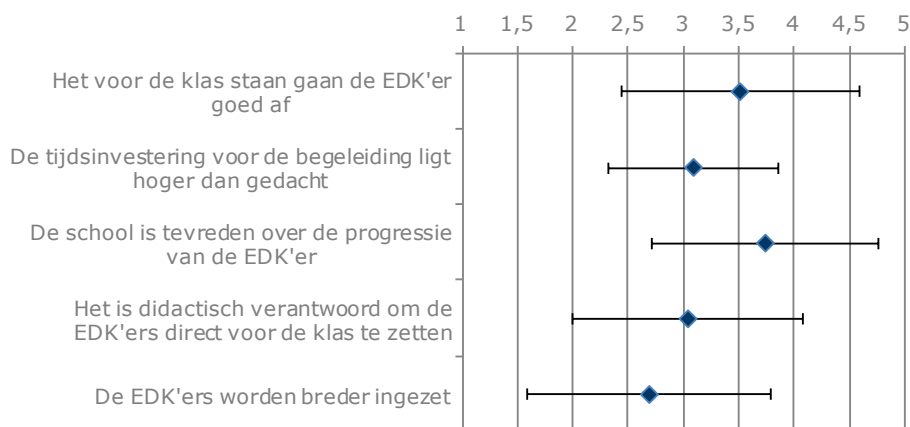

Figuur 4: Tevredenheid deelnemers over de kwaliteit van het introductieprogramma op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot 5 (zeer tevreden)

Het lesgeven zelf wordt door de deelnemers zeer hoog gewaardeerd, maar tegelijkertijd valt het lesgeven hen ook zwaarder dan op voorhand gedacht (voornamelijk door de hoge tijdsbelasting). De deelnemers van tranche I en II zijn daarbij wel van mening dat het lesgeven hen uiteindelijk goed af ging/gaat. Vooral in het begin is het lesgeven dus zwaar, maar het wordt niet als te zwaar waargenomen; het lesgeven is grensverleggend, maar niet onhaalbaar. De begeleiding vanuit de school werd over het algemeen ook als goed

ervaren. Wel bestaat er discussie over de vraag of men voldoende vakinhoud kwijt kan in het lesgeven: met name de deelnemers uit tranche I vinden dat ze minder goed hun vakinhoud kwijt konden. Ook bestaat er een grote variatie in antwoorden op de vraag of men breder ingezet wordt in de school. Over het algemeen is dit zeker het geval bij deelnemers in tranche II en ook bij enkele deelnemers uit tranche I was dit het geval. Hierbij moet gedacht worden aan: mentoraat, begeleiden profielwerkstukken, organiseren en begeleiden (buitenlandse) excursies, schoolbreed onderzoek, vormgeven van projectweken, meedenken over nieuwe onderwijsinitiatieven, verdiepend lesmateriaal ontwikkelen, betrokkenheid bij excellentieprogramma's/werkgroepen en vakoverstijgende projecten.

De scholen in tranche III vinden het nog moeilijk om te oordelen of het lesgeven de EDK'ers goed af gaat en of de tijdsinvestering in begeleiding meer is dan verwacht. Scholen met deelnemers uit tranche I en II zijn over het algemeen tevreden over de progressie van de EDK'ers (zie figuur 5). De scholen staan over het algemeen neutraal tegenover de vraag of het verantwoord is om de EDK'ers direct hele dagen voor de klas te zetten. Je ziet dan ook dat scholen hier heel wisselend mee omgaan: sommige scholen hanteren een langere inwerkperiode en sommige scholen zetten de EDK'ers direct het volledige aantal uren voor de klas in. De deelnemers uit tranche I en II gaven in de gesprekken aan dat zij hierin ook graag meer begeleiding hadden gewild vanuit het projectbureau. Nu gaan zij zelf de onderhandelingen aan met de school over het aantal lesuren, terwijl zij geen of weinig zicht hebben hoeveel uren 'normaal' zijn en wat haalbaar is.

Figuur 5: Tevredenheid van scholen met het onderwijsgedeelte van het programma op eens schaal van 1 (zeer oneens) tot 5 (zeer eens)

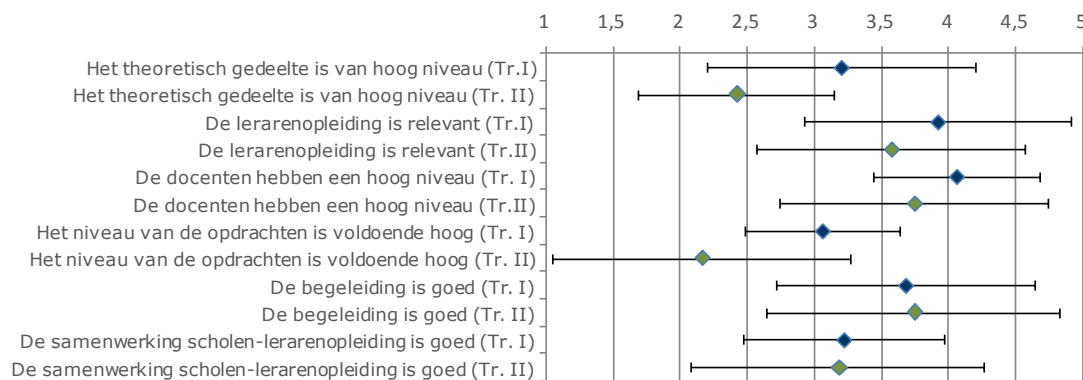
Daarnaast is opvallend dat de scholen, in tegenstelling tot de deelnemers zelf, niet van mening lijken dat de EDK'ers breder in de school worden ingezet. Enkele scholen geven aan dat bewust (nog) niet te doen, omdat het programma op dit moment al erg zwaar is voor de deelnemers.

Al met al kan geconcludeerd worden dat het lesgeven een zeer gewaardeerd onderdeel is in het programma, maar ook een zwaar onderdeel. Vooral in het begin kost het lesgeven veel meer tijd van de kandidaten dan verwacht. Vanuit de deelnemers klinkt het geluid dat zij behoefte hebben aan duidelijke richtlijnen vanuit het programmabureau richting de scholen over de inzet van de EDK'er.

2.4 De lerarenopleiding

Naast het lesgeven volgt elke deelnemer een (verkorte) universitaire lerarenopleiding in het eerste jaar van het programma. Dit jaar zijn er voor de eerste keer 3 lerarenopleidingen betrokken bij het programma Eerst de Klas (COLUU, ICLON en TU Delft). In de evaluatie is gevraagd naar de ervaring van de deelnemers met het volgen van de (verkorte) lerarenopleiding.

Het blijkt dat de deelnemers met name het niveau van het theoretisch gedeelte van de lerarenopleiding en het niveau van de opdrachten (met name de PGO) aan de lage kant vinden. Daarnaast geven de deelnemers aan dat het ook goed zou zijn als de lerarenopleidingen hun programma meer zouden afstemmen op elkaar, zodat er geen verschillen bestaan. Momenteel worden de EDK'ers binnen het ICLON en COLUU bijvoorbeeld als een aparte groep behandeld en binnen de TU Delft worden ze gemengd met de reguliere DIO's. Over het algemeen kan volgens de deelnemers de inhoudelijke invulling van het programma van de lerarenopleiding beter. Wel vindt men de docenten zeer competent: "de docenten zijn zeer betrokken en goede lerarenopleiders". Ook de begeleiding is voldoende. (zie figuur 6).

Figuur 6: Beoordeling relevantie van de lerarenopleiding door deelnemers tranche I en II op een schaal van 1 (zeer mee oneens) tot 5 (zeer mee eens) (blauw is tranche I en groen tranche II)

Zowel scholen als de lerarenopleidingen zelf zijn positief over de deelname van drie lerarenopleidingen (ten opzichte van één bij de start van EDK). Ook deelnemers vinden dit over het algemeen een goede ontwikkeling, maar geven ook aan dat het wel van belang is voor de kracht van de groep dat de deelnemers bij elkaar zijn en kennis kunnen uitwisselen. Het gevaar is dat de groep nu minder momenten heeft om deze ervaringen te delen, aangezien met niet meer zoals in tranche I wekelijks een vaste dag heeft dat de hele groep bij elkaar komt.

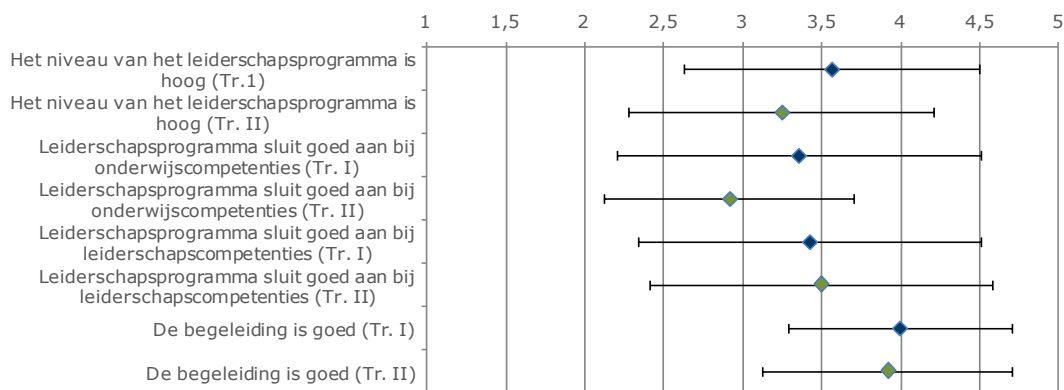
Al met al kan gesteld worden dat de lerarenopleiding momenteel niet erg gericht is op excellentie en dat het eerder draait om het "behalen van de benodigde vinkjes". Met name de vakdidactiek wordt weinig uitdagend gevonden en laag gewaardeerd door de deelnemers.

2.5 Het leiderschapsprogramma

De deelnemers aan Eerst de Klas participeren naast het lesgeven en het volgen van een universitaire lerarenopleiding ook één dag in de week in een leiderschapsprogramma. Het leiderschapsprogramma heeft als doel deelnemers kennis te laten maken met het

bedrijfsleven en leiderschapscompetenties te ontwikkelen. In de vragenlijst hebben we de deelnemers uit tranche I en II gevraagd naar hun ervaringen met het leiderschapsprogramma (aangezien de EDK'ers uit de tranche III ten tijde van de evaluatie nog niet waren begonnen met dit onderdeel is deze tranche niet bevraagd). Wel moet opgemerkt worden dat de resultaten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden aangezien er in de stellingen geen onderscheid is gemaakt tussen de workshops binnen het leiderschapsprogramma (in tranche I en II nog gegeven door o.a. Arrendi, LTP en de Baak) en de opdracht die de deelnemers uitvoeren binnen de bedrijven.

Uit onderstaande figuur blijkt dat de deelnemers uit zowel tranche I als II er niet van overtuigd zijn dat het leiderschapsprogramma in zijn geheel goed aansluit bij de ontwikkeling van onderwijscompetenties. Dit wordt bevestigd in de gesprekken met de deelnemers; omdat de leiderschaps- en onderwijscompetenties uit elkaar getrokken zijn en in een losse context geplaatst zijn, komt de samenhang niet zo goed tot zijn recht en ontbreekt er een rode draad.

Figuur 7: Tevredenheid van de deelnemers tranche I en II met het leiderschapsprogramma op een schaal van 1 (zeer oneens) tot 5 (zeer eens) (blauw is tranche I en groen tranche II)

Daarnaast bestaat er discussie in hoeverre het leiderschapsprogramma aansluit bij de ontwikkeling van leiderschapscompetenties. Veel deelnemers geven aan dat het eerder draait om het ontwikkelen van persoonlijk leiderschap en minder om echte 'managementvaardigheden'. Door enkele deelnemers wordt aangegeven dat er daarom behoefte is aan meer concrete trainingen gericht op managementvaardigheden. Ook gaven de deelnemers in de groeps gesprekken aan dat er beter gesproken kan worden over een 'bedrijvenprogramma', aangezien het programma vooral de mogelijkheid biedt om een kijkje in de keuken te nemen van diverse bedrijven.

Al met al kan gesteld worden dat er meer uit het leiderschapsprogramma gehaald zou kunnen worden als de rode draad duidelijker naar voren komt. Wel moet opgemerkt worden dat het programmabureau dit in tranche III heeft geprobeerd te ondervangen door de trainingen bij één partij te beleggen. Wel kan er ook nog meer gestuurd worden op het in elkaar laten grijpen van het onderwijsgedeelte van het programma en het leiderschapsprogramma. Op die manier kan het leiderschapsprogramma ook voor scholen meer mogelijkheid bieden; op dit moment maken de scholen nog onvoldoende gebruik van de mogelijkheden om in contact te komen met de bedrijven.

2.6 Communicatie

Met het programma Eerst de Klas wordt ingezet op het inspelen op de behoefte aan meer docenten met een academische opleiding, maar ook betere leiders. De achterliggende gedachte is dat een goede leider in zekere zin een leraar is voor medewerkers en collega's.

De deelnemers vinden de doelstelling van het programma (de verbinding onderwijs – bedrijfsleven) waardevol, maar vinden dat in de praktijk de nadruk sterk ligt op het lesgeven. Vanuit deelnemers uit tranche I en II komt de aanbeveling om als programmabureau goed te communiceren over de doelstellingen en opzet van het programma. Zij zijn van mening dat in er duidelijker gecommuniceerd mag worden dat de nadruk sterk ligt op het onderwijs. Vanuit scholen komt daarnaast het verzoek om vooraf duidelijk naar kandidaten te communiceren wat het inhoudt om voor de klas te staan.

De deelnemers (zowel tranche I, II als III) zijn over het algemeen tevreden over de communicatie en de begeleiding vanuit het programmabureau. Waar de deelnemers uit tranche I negatief zijn over het gebruik van de personal portal, zijn de deelnemers uit tranche II meer positief over de personal portal. De portal heeft ook de nodige wijzigingen ondergaan en die blijken dus positief door te werken. Wel geven de deelnemers aan dat ze de portal vooral handig vinden als platform om onderling te kunnen communiceren en minder voor de monitoring van de voortgang. Ook de lerarenopleidingen blijken liever hun eigen monitoringssysteem te gebruiken.

Op dit moment is Platform Bèta Techniek de centrale speler in de communicatie. Het platform communiceert met de betrokken partijen, maar de partijen onderling communiceren vrijwel niet met elkaar. De scholen geven aan weinig zicht te hebben op het leiderschapsprogramma, terwijl dit wel gewenst is. Interactie tussen bedrijven en scholen ontbreekt. Door onderlinge contacten worden niet optimaal benut. Ook is er behoefte aan meer afstemming tussen de lerarenopleiding en het leiderschapsprogramma, zodat onnodige overlap in bijvoorbeeld opdrachten kan worden vermeden. Ook afstemming tussen de lerarenopleiding en de scholen is wenselijk, evenals communicatie tussen de lerarenopleidingen onderling.

Al met al kan op basis van de vragenlijst en de gesprekken met de diverse stakeholders gesteld worden dat over het algemeen alle betrokkenen tevreden zijn over de communicatie met het programmamanagement van Eerst de Klas. Wel is meer afstemming tussen de lerarenopleiding wenselijk en valt er meer te halen uit de interactie tussen scholen en bedrijven.

2.7 Programmabrede bevindingen

Naast de ervaring met de verschillende onderdelen in het programma (lesgeven, lerarenopleiding en leiderschapsprogramma), is de deelnemers ook gevraagd hoe zij aankijken tegen de aansluiting van deze onderdelen en de samenstelling van de groep.

Uit de antwoorden blijkt dat de deelnemers sterk van mening wisselen over de vraag of de verschillende onderdelen goed bij elkaar aansluiten. Het merendeel van de deelnemers geeft echter aan van mening te zijn dat de onderdelen elkaar goed aanvullen. Uit de interviews blijkt met name dat het gevaar bestaat dat de onderdelen elkaar verdringen; door de tijdsdruk is er weinig tijd voor reflectie. Daarbij speelt mee dat in het begin het lesgeven enorm veel energie en tijd vergt. In het eerste jaar staat tot kerst alles in het teken van het lesgeven onder de knie te krijgen. EDK'ers zijn dan nog niet toe aan het expliciet ontwikkelen van leiderschapscompetenties in het leiderschapsprogramma.

Hierdoor bekijken activiteiten van voor de kerst niet zo goed. Ook gaan er meerdere geluiden op vanuit de deelnemers dat de focus van het programma nu wel heel erg op het onderwijsgedeelte ligt.

Daarnaast is ook gevraagd naar de mening van de deelnemers over de mede-EDK'ers. Uit zowel de vragenlijst als de interviews blijkt dat de EDK'ers de interactie met de mede EDK'ers zeer van belang vinden voor het goed kunnen afronden van het programma: "*het helpt om een groep om je heen te hebben die soortgelijke dingen meemaakt*". De deelnemers zijn over het algemeen ook van mening dat hun groepsgenoten didactisch competent zijn, een sterke basis hebben om leiderschap te ontwikkelen en beschikken over grote intellectuele capaciteiten.

Ook dit jaar bleek het wederom moeilijk om kandidaten voor een niet tekortvak te plaatsen bij scholen. Scholen zoeken, zoals eerder al aangeven, met name kandidaten voor openstaande vacatures (vaak tekortvakken). Dit riep vorig jaar de vraag op of er niet meer gericht geworven moest worden op tekortvakken. Dit zou het plaatsen van meer EDK'ers vergemakkelijken. Met name deelnemers geven echter aan dat de kracht van het programma nu ook zit in de diversiteit van de EDK'ers binnen iedere tranche. Deze diversiteit zou volgens de deelnemers zeker in eventuele toekomstige tranches behouden moeten worden. Deze meerwaarde zou namelijk teniet worden gedaan indien het programma zich met name gaat richten op tekortvakken. Het is wat hen betreft met name van belang dat het programmabureau duidelijk communiceert naar sollicitanten dat het vinden van een school lastiger zal zijn voor kandidaten voor een niet tekortvak.

Ook geven de deelnemers de voorkeur aan een kleine groep voor een eventueel vervolg van EDK. Het merendeel vindt 20-30 personen de ideale groepsgrootte. Tranche I geeft zelfs overwegend de voorkeur aan een groep van 10-20 personen per tranche. De voorkeur voor een kleine groep botst met de idealen van het programma om bij te dragen aan het lerarentekort.

2.8 De procesmatige efficiëntie van Eerst de Klas

Het blijkt dat zowel bedrijven, scholen als deelnemers overwegend positief zijn over de procesmatige efficiëntie van Eerst de Klas. Via het persoonlijke netwerk van deelnemers en scholen komen steeds meer scholen en potentiële deelnemers in contact met het programma Eerst de Klas. De zichtbaarheid van het programma kan echter nog wel vergroot worden, o.a. door het effectiever inzetten van sociale media.

De diverse stakeholders zijn ook tevreden over de selectieprocedure; de strenge selectiecriteria zorgen voor een excellent karakter en een aantrekkelijk programma voor de diverse betrokkenen. Het is wel van belang om met name richting de afvallers heel helder te communiceren. Het is nu niet altijd duidelijk voor de afgevallen kandidaten waarom ze zijn afgevallen, waardoor ze het vaak onterecht vinden dat ze zijn afgevallen in het proces. Met name de instroomeisen voor de lerarenopleidingen zorgen voor onduidelijkheid.

Deelnemers is gevraagd een cijfer te geven aan de diverse onderdelen van het programma en het programma als geheel krijgt gemiddeld een 7,8. Als we kijken naar het lesgeven dan kan gesteld worden dat dit een zeer gewaardeerd onderdeel is in het programma (gemiddelde cijfer een 7,9), maar ook een zwaar onderdeel. Met name in het begin kost het lesgeven veel meer tijd van de kandidaten dan verwacht. Het dient aanbeveling dat het programmabureau de deelnemers meer begeleidt in de onderhandeling met de scholen over het aantal lessen dat ze gaan geven. Je ziet nu dat de scholen daar heel wisselend mee omgaan, evenals de mate waarin de EDK'ers een inwerkperiode krijgen op de school.

De lerarenopleiding wordt iets minder hoog gewaardeerd (gemiddeld cijfer 7,1, maar een grote spreiding in cijfers). Uit de interviews blijkt dat de deelnemers vinden dat de lerarenopleiding momenteel niet erg gericht is op excellentie. Vooral de vakdidactiek wordt weinig uitdagend gevonden en laag gewaardeerd door de deelnemers. Ook blijkt dat de lerarenopleidingen verschillend omgaan met de EDK'ers. Meer afstemming tussen de lerarenopleiding zou goed zijn voor de efficiëntie van het programma.

Het leiderschapsprogramma wordt gewaardeerd door de deelnemers met een gemiddeld cijfer van 7,4, maar er zou meer uit het leiderschapsprogramma gehaald kunnen worden als de rode draad duidelijker naar voren komt. Er kan meer gestuurd worden op het in elkaar laten grijpen van het onderwijsgedeelte van het programma en het leiderschapsprogramma door de competenties meer op elkaar aan te laten sluiten. Ook zou er meer interactie kunnen plaatsvinden tussen de deelnemende scholen en bedrijven.

Tot slot is gebleken dat de deelnemers zeer veel waarde hechten aan de groep: de interactie met de mede-EDK'ers wordt zeer gewaardeerd. Daarbij wordt zeer veel belang gehecht aan de diversiteit van de groep en de kleinschaligheid.

Al met al blijkt dus dat de diverse betrokken partijen over het algemeen tevreden zijn over de efficiëntie van het programma Eerst de Klas. De strenge selectiecriteria zorgen voor een excellent karakter van het programma en een aantrekkelijk programma voor de diverse betrokkenen. Het programma kan met name aan efficiëntie winnen door zichzelf nog meer te etaleren en de communicatie en samenwerking tussen onderlinge partijen te bevorderen.

3 De impact van Eerst de Klas

Nu de eerste deelnemers uit Eerst de Klas het programma afgerond hebben en met beide benen in het arbeidsproces staan, is het een uitgelezen moment om een eerste indicatie van de impact van Eerst de Klas in kaart te brengen. Deze impact zal in kaart gebracht worden vanuit het perspectief van de verschillende stakeholders van Eerst de Klas. Van elk van deze stakeholders wordt besproken wat hun reden is om aan het programma mee te doen, en in hoeverre het programma van waarde voor hun is.

3.1 De stakeholders

"Eerst de klas speelt in op de behoefte aan meer en betere leraren én meer, maar vooral betere leiders. Elke goede leider/manager is in zeker zin een leraar voor medewerkers en collega's, en elke goede leraar is in de huidige gewenste professionele schoolorganisatie ook zeker een leider."²

Eerst de Klas is een gezamenlijk initiatief van het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid en wil zowel impact op het bedrijfsleven, als het onderwijs hebben. Naast het onderwijs en het bedrijfsleven zijn ook de deelnemende scholen, de lerarenopleidingen en de kandidaten zelf direct betrokken bij Eerst de Klas (Figuur 8).

Figuur 8: De stakeholders die betrokken zijn bij Eerst de Klas

De impact op het bedrijfsleven en de scholen concentreert zich uiteraard op degenen die aan het programma meedoen, maar ook op de bedrijven en scholen waar Eerst de Klas kandidaten na het programma werken. De impact van Eerst de Klas op deze (toekomstige) werkgevers is echter lastig in kaart te brengen, dus in dit onderzoek is de impact van Eerst de Klas alleen voor de op dit moment betrokken partijen onderzocht.

Per stakeholder wordt eerst in kaart gebracht waarom deze aan Eerst de Klas meedoet, en vervolgens wat de impact van het programma Eerst de Klas op deze stakeholder is.

---

² www.eerstdeklas.nl

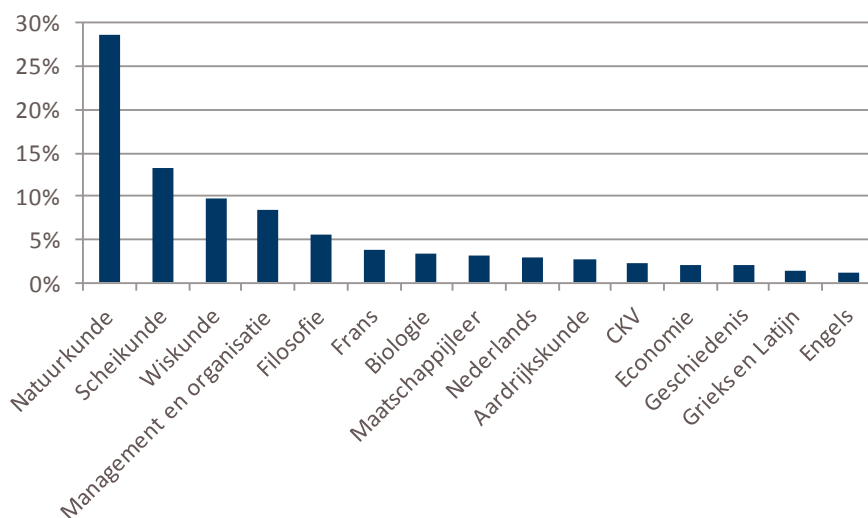
3.2 Het onderwijs

De stakeholder 'het onderwijs' wordt in deze zin weergegeven door de doelstelling die het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft voor Eerst de Klas³. Deze is: "Het leveren van een belangrijke bijdrage aan de Kwaliteitsagenda Krachtig Meesterschap, met als voornaamste doel het verhogen van de maatschappelijke waardering voor het vak docent". Onder deze kwaliteitsagenda valt onder meer de ambitie om meer academici voor de klas te krijgen⁴.

Het programma Eerst de Klas geeft aan dat zij de doelstelling van het ministerie van OCW ondersteunt door⁵:

- Een bijdrage te leveren aan het oplossen van het docententekort;
- Betrokken partners in het onderwijs en bedrijfsleven te committeren aan deze, voor het funderend onderwijs cruciale, kwaliteitsagenda;
- Inzicht te geven in de mogelijkheden en onmogelijkheden van het inzetten van pas afgestudeerden in het voortgezet onderwijs;
- Een impuls te geven aan een vernieuwend elan en positief imago van het onderwijs en excellentie in lerarenopleidingen.

In totaal heeft het programma tot nu toe 75 EDK'ers opgeleid. De waarde van de instroom wordt het meest duidelijk als gekeken wordt naar de extra instroom die door Eerst de Klas gegenereerd wordt. Figuur 9 laat zien dat in de looptijd de extra bijdrage die Eerst de Klas levert aan docenten voor de tekortvakken, zoals natuurkunde, scheikunde en wiskunde, groot is. Voor natuurkunde is deze bijdrage zelfs zo groot dat aangenomen kan worden dat Eerst de Klas de voornaamste leverancier van eerstegraads docenten voor dit vak is.

Figuur 9: Percentage extra gediplomeerde docenten dat de arbeidsmarkt opkomt door Eerst de Klas. Hierbij zijn het aantal diploma's verstrekt in de periode 2007-2009 vergeleken met de (verwachte) instroom van EDK'ers in de periode 2010-2012

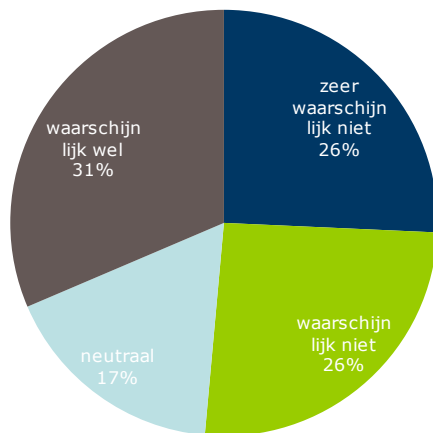
Deze bijdrage gaat nauwelijks ten koste van de reguliere lerarenopleidingsprogramma's; Figuur 10 toont dat slechts 31% van de EDK'ers (uit tranche II) waarschijnlijk anders ook

³ www.eerstdeklas.nl

⁴ OCW (2008) Krachtig Meesterschap – Kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren 2008-2011

⁵ www.eerstdeklas.nl

voor de klas had gestaan. Ook uit de vorige evaluatie bleek dat een groot aantal van de EDK'ers zonder dit programma niet voor de klas had gestaan (77%). Dus puur kwantitatief bezien levert Eerst de Klas een goede bijdrage aan de instroom van nieuwe docenten, met name op vakken waar deze instroom het meest nodig is.

Figuur 10: Had je zonder het programma Eerst de Klas ook voor de klas gestaan op dit moment?

Daarnaast laten de onderzoeksuitkomsten ook een duidelijk verschil zien tussen mensen die via het reguliere traject het onderwijs betreden en EDK'ers. Het beeld dat EDK'ers van DIO's afwijken, wordt zowel onderschreven door de deelnemende scholen, de deelnemers zelf als twee van de drie lerarenopleidingen. Zo geeft een school aan dat: *"EDK'ers zelfstandiger, gedrevenener en gemotiveerder zijn. Daarbij hebben ze ook een bredere blik."* Ook de deelnemers aan Eerst de Klas onderschrijven dit. Dit wordt het best geïllustreerd door een opmerking van één van de deelnemers: *"Collega's pakken het boek, wij brengen de buitenwereld mee de klas in"*.

De waarde voor het onderwijs is echter ook afhankelijk van hoe lang de deelnemers voor de klas blijven staan. In de online enquête is daarom aan de deelnemers gevraagd hoe lang ze denken voor de klas te blijven staan na afloop van het programma. Bijna alle kandidaten verwachten maximaal vijf jaar voor de klas te staan. De geïnterviewde scholen gaan hier licht mee om; ze beschouwen het als deel van het risico. Belangrijk is dat mensen die niet voor het onderwijs kiezen, deze keuze bewust en op basis van ervaring doen. Bovendien is uitstroom ook aanwezig bij DIO's vanuit het reguliere traject. Het is aan de school om ervoor te zorgen dat de EDK'er toch binnen het onderwijs blijft. Mocht dat echter niet lukken, betreedt een groep mensen het bedrijfsleven die in ieder geval het onderwijs een warm hart toedraagt en mogelijk over tien jaar alsnog les kan geven.

Een andere opbrengst die Eerst de Klas voor het onderwijs heeft, is dat verschillende belangengroepen door dit programma bij elkaar gebracht worden om over het onderwijs na te denken. Verscheidene stakeholders geven aan dezelfde problematiek te zien, en het kan alleen maar positief zijn als deze partijen nader tot elkaar komen.

Zo stelt een van de bedrijven dat ook zij gebaat zijn bij goed onderwijs voor hun concurrentiepositie en actief bij willen dragen door context aan het onderwijs toe te voegen. Lerarenopleidingen geven aan dat er een grote vraag naar eerstegraders is terwijl scholen direct geconfronteerd worden met het dreigend lerarentekort. In Eerst de Klas komen al deze partijen bij elkaar om samen te werken aan het dreigende docententekort. Maar de kandidaten merken wel dat hier de mogelijkheden nog niet volledig benut worden. Zo stelde iemand uit de tweede tranche: *"Scholen kunnen meer uit het bedrijvenprogram-*

ma halen door actiever mee te doen. Veel EDK'ers zien het gebrek aan betrokkenheid van hun school als gemiste kans."

Al met al blijkt dat de waarde van Eerst de Klas wordt gezien in de instroom van docenten, die zeer waardevol zijn voor het onderwijs. De groep deelnemers levert een significante bijdrage aan de instroom van tekortvakken, waarbij deze groep een sterk afwijkend profiel heeft ten opzichte van mensen die de reguliere docentenopleiding gedaan heeft. Aangezien de EDK'ers voor het merendeel aangeeft zonder het programma niet voor de klas te hebben gestaan, wordt er hier directe winst voor het onderwijs geboekt. Daarnaast levert het programma ook op dat scholen, bedrijven en lerarenopleidingen samen kijken naar wat er gedaan kan worden om de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs hoog te houden. De verschillende partijen herkennen de mogelijkheden die Eerst de Klas biedt, maar hier is nog wel winst te behalen.

3.3 De scholen

De voornaamste redenen dat scholen aan Eerst de Klas meedoen is volgens de vragenlijst het streven om meer eerstegraders/academici de school binnen de halen, getalenteerde mensen aan te trekken en om openstaande vacatures te vervullen.

Op de achtergrond hier speelt de selectieprocedure een belangrijke rol. Zo zegt één schoolleider over de uitkomsten van de procedure: *"De verwachting over de EDK'er is hoog vanwege de strenge criteria in de selectieprocedure en de concurrentie tijdens de selectie. Alleen het crème de la crème blijft over."* Door de strenge selectieprocedure is het voor scholen des te aantrekkelijker om een paar stappen extra te zetten voor het programma en de kandidaat. Hierbij is het een voordeel dat het gaat om kandidaten met academisch niveau, die boven de lesstof kunnen staan.

Een groot aantal scholen neemt deel aan het programma om vacatures te vullen. Enkele kandidaten uit tranche II geven aan dat hun school zich daarbij weinig bezighoudt met het programma Eerst de Klas. En dat is jammer, want juist door meer interactie met de deelnemende bedrijven kan de meerwaarde voor de scholen vergroten.

Opvallend bij de wens om aan Eerst de Klas mee te doen is de rol van financiën: geen van de geïnterviewde scholen geeft aan dat financiën een rol hebben gespeeld in de beslissing om aan Eerst de Klas mee te doen. De scholen geven aan dat zij wel wat moeten investeren, maar dat ze best bereid zijn om dat te doen. Er zijn hier echter wel grenzen, en de huidige financiële ondersteuning zit dicht tegen de grens aan. Dit laatste wordt ook bevestigd doordat sommige scholen die van tranche I naar tranche II afhaakten, dit deden vanwege de aangepaste financiering (vanaf tranche II van het programma Eerst de Klas is de financiering dusdanig aangepast dat scholen wordt gevraagd om in het tweede jaar van het traject één verlofdag per week voor het leiderschapsprogramma zelf te financieren. Deze dag werd in tranche I nog gecompenseerd).

Wat betreft de kwaliteit van het aanbod geven de scholen aan dat de EDK'ers snel leren en meer kunnen brengen dan alleen lesgeven. Bij dit laatste geven scholen met name aan dat op onderwijskundig gebied de EDK'ers een goede inbreng hebben. Veel ontwikkelen lesmateriaal, verzorgen masterclasses of brengen op andere wijze verdieping in de school. Daarbij hebben de EDK'ers veel vakkennis en een hoge academische waarde. Zo geeft één schoolleider aan dat EDK'ers positieve energie binnen de school brengen: *"Ze brengen verjonging en kwaliteit"*.

Kortom, in de meeste gevallen voldeden de EDK'ers aan het hoge verwachtingspatroon. Ondanks dat EDK'ers hebben aangegeven maximaal vijf jaar voor de klas te blijven staan, is het merendeel van de alumni uit tranche I ook nog steeds actief als docent (64%). Veel van deze mensen hebben dan ook een vast contract gekregen.

Dus voor de scholen levert EDK een goede instroom van jonge, getalenteerde docenten op. Sommige scholen hebben dan ook aangegeven EDK graag als vaste vorm van instroom van nieuwe krachten te willen houden. De scholen zijn zodanig tevreden, dat 81% van de scholen aangeeft geïnteresseerd te zijn in een eventueel vervolg van het programma Eerst de Klas.

3.4 Bedrijven

De redenen waarom bedrijven aan Eerst de Klas meedoen verschillen sterk van bedrijf tot bedrijf. Zo zien bedrijven die sterk in de bètatechnologiehoek zitten het aanbod van goed personeel steeds verder afnemen. Daarbij is de concurrentiepositie van Nederlandse multinationals sterk afhankelijk van de kwaliteit de Nederlandse beroepsbevolking. Om deze te verhogen, willen zij het onderwijs versterken. Maar er zijn ook bedrijven die aan Eerst de Klas meedoen als alternatief voor hun eigen talentenprogramma, of direct vanuit recruitment oogpunt. Verder spelen beeldvorming en de waarde van de projecten voor de eigen organisatie ook een rol.

De impact van Eerst de Klas voor bedrijven is minder concreet dan het voor de scholen of het onderwijs is. De projecten die de EDK'ers bij bedrijven uitvoeren worden als zeer waardevol beschouwd. Sommige projecten krijgen een vervolg (onder meer een project van Shell), andere projecten worden binnen de organisatie doorvertaald (onder meer RET).

De overige doelstellingen van de bedrijven zijn meer op de (middel) lange termijn gericht. Vanuit recruitment oogpunt is het zo dat veel EDK'ers aangeven wel nog een aantal jaar voor de klas te gaan staan, en daarna naar het bedrijfsleven over te stappen. De invloed van het programma op de kwaliteit van het onderwijs, de hoeveelheid mensen die een exacte opleiding gaan volgen of de invloed van EDK op de beeldvorming van het bedrijf is in dit stadium niets te zeggen. In ieder geval is het positief dat alle bedrijven die mee gedaan hebben aan de interviewronde aangegeven dat ze geïnteresseerd zijn in deelname aan een eventueel vervolg van Eerst de Klas.

3.5 De lerarenopleidingen

De motivatie van de lerarenopleidingen om aan Eerst de Klas mee te doen, verschilt sterk tussen de docentenopleidingen. Aan de ene kant hebben de ICLON en de COLUU de insteek om aan het dreigende tekort van academici in het onderwijs te werken. Hierbij is het van belang dat Eerst de Klas een extra groep mensen aanspreekt die een academische lesbevoegdheid kunnen behalen. Aan de andere kant doet de TU Delft mee om een aantal studenten de mogelijkheid te bieden om via het vak Onderzoek & Ontwerpen wel voor de klas te kunnen staan. Deze studenten zijn wel geschikt voor het onderwijs, maar kunnen niet direct instromen voor natuurkunde of scheikunde.

De meest aantoonbare impact die Eerst de Klas voor de lerarenopleiding heeft is de instroom van extra docenten in het onderwijs. Deze meerwaarde is in de paragraaf onderwijs aan bod gekomen. Naast de kwantiteit aan instroom, herkennen met name het ICLON en COLUU ook kwaliteit: *"EDK'ers zijn slimme, snelle studenten. Het zijn veelal*

initiatiefrijke mensen die in lesgeven en qua organisatorisch vermogen over bovengemiddelde capaciteiten beschikken.”

Maar ondanks deze positieve berichten, geven twee van de lerarenopleidingen wel aan, dat de impact van Eerst de Klas nog groter had kunnen zijn, als de aansluiting tussen de verschillende onderdelen versterkt zou zijn. Deze laatste mening wordt ook gedeeld door de kandidaten van Eerst de Klas.

3.6 De Eerst de Klas kandidaten

De voornaamste reden voor kandidaten om aan Eerst de Klas mee te doen, is om het om lesgeven met het bedrijfsleven te combineren. Uit gesprekken komt naar voren dat veel kandidaten hun opties voor deze twee mogelijkheden open willen houden. Daarnaast doen kandidaten ook mee aan het programma om in kort tijd veel te leren en dit leren met werken te combineren. De kandidaten uit tranche I en II geven aan dat dit leren zich met name richt op persoonlijke ontwikkeling.

Boven aan bij de impact die Eerst de Klas op deelnemers heeft, staat de persoonlijke ontwikkeling. Tijdens een gesprek met alumni van tranche I werd dit samengevat als: *“EDK is een spoedcursus prioriteiten stellen, waarbij je jezelf in zeer korte tijd leert kennen. Je moet alles uit jezelf persen wat er in zit, en dan blijkt dat je veel meer kunt dan je van tevoren dacht”*. Met name het lesgeven speelt een sleutelrol in de persoonlijke groei; door de spiegel die leerlingen de docent voorhouden hebben de EDK'ers enorm veel over zichzelf geleerd.

Een andere belangrijke meerwaarde voor de EDK'ers is het netwerk dat de EDK'ers met elkaar opbouwen. Niet alleen de connecties die de deelnemers met elkaar opbouwen worden als een waarde voor de toekomst beschouwd, maar ook de contacten met het bedrijfsleven. Sommige alumni geven aan dat ze dankzij het programma direct met de top van sommige bedrijven in contact kunnen komen. Dit laatste wordt niet door iedereen bevestigd.

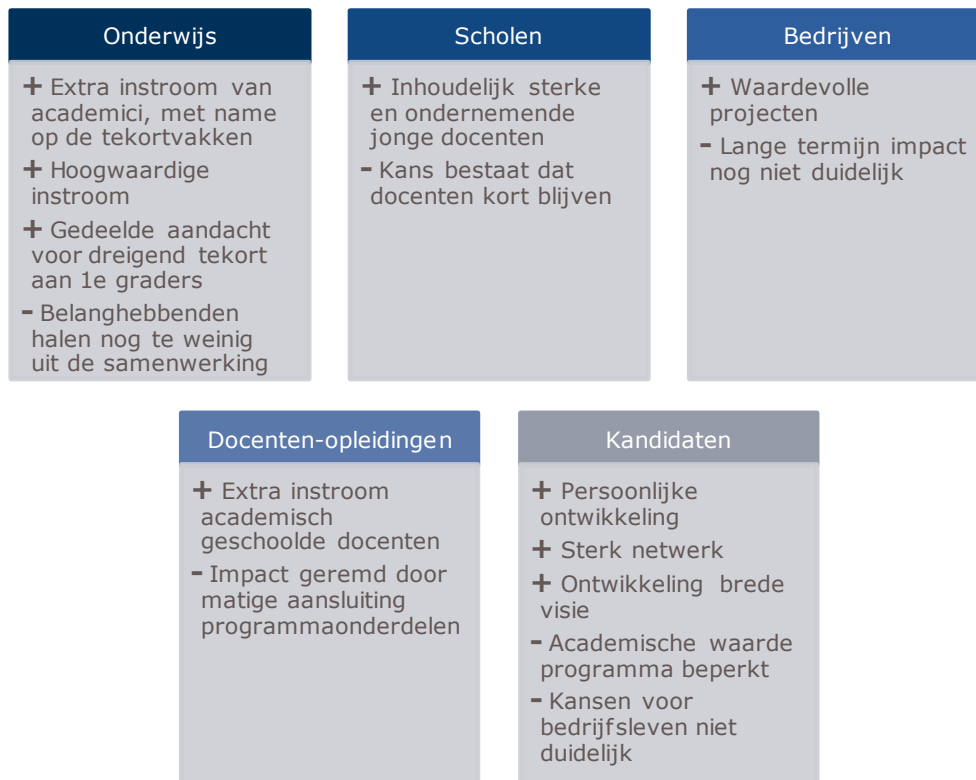
De derde grote meerwaarde van EDK voor de EDK'ers is de enorme variatie en brede kijk die de kandidaten ontwikkelen. De waarde van het programma als geheel wordt gezien als meer dan de som van de individuele onderdelen. Dit komt ook terug in de cijfermatige beoordeling van het programma; het totaalcijfer is hoger dan het gemiddelde, en bij tranche I ook hoger dan ieder afzonderlijk onderdeel. De alumni van tranche I geven aan dat na het programma de overlap in competenties duidelijk is, en de kracht van de combinatie. Maar hier wordt wel als kanttekening bij geplaatst, dat deze meerwaarde pas na het programma duidelijk wordt.

Toch ervaren niet alle kandidaten dat Eerst de Klas een positieve impact heeft op hun carrière; sommige recruiters reageren negatief op het docentschap. Hierdoor heeft niet iedereen hun periode als docent in hun CV gezet. Ook geven de kandidaten aan dat Eerst de Klas met name gericht is op competentieontwikkeling. De academische achtergronden die geboden worden zijn maar beperkt uitdagend en hoewel het programma met name praktische vaardigheden bijbrengt, had meer inhoudelijke uitdaging wel voor een grotere meerwaarde gezorgd.

3.7 De meerwaarde van Eerst de Klas

De gemene deler van de stakeholders scholen, bedrijven en docentenopleidingen is dat iedere groep door wil gaan met Eerst de Klas. Daarbij geven ook de kandidaten aan dat Eerst de Klas een structureel programma zou moeten zijn. Dus ondanks de verschillen in

insteek, ziet ieder van de betrokken partijen de waarde van het programma voor de eigen organisatie. Maar zoals voorgaande paragrafen al laten zien, is de meerwaarde van Eerst de Klas sterk verschillend voor de verschillende stakeholders. Figuur 11 laat de meerwaarde van de verschillende stakeholders zien zoals die uit de vragenlijst en interviews komt.

Figuur 11: De meerwaarde van Eerst de Klas voor de verschillende stakeholders

Bovenstaande figuur laat zien dat Eerst de Klas op een aantal gebieden een positieve impact heeft dat voor het merendeel van de partijen van belang is. Zo is het voor zowel het onderwijs, als de lerarenopleidingen en de scholen waardevol dat dankzij Eerst de Klas een bijdrage wordt geleverd aan het docententekort doordat een getalenteerde groep academici het werkveld betreedt. Hierbij is het des te waardevoller dat deze groep een grote bijdrage levert aan het dreigend tekort van eerstegraders voor tekortvakken. Maar op andere gebieden lijkt er maar beperkt overlap van de meerwaarde van Eerst de Klas. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat lange termijn effecten van het programma nog niet meetbaar/gerealiseerd zijn; het aantal EDK'ers dat nu onderdeel van de beroepsbevolking is, is nog erg klein. Ook is het verloop van de loopbaan van deze groep nog onzeker.

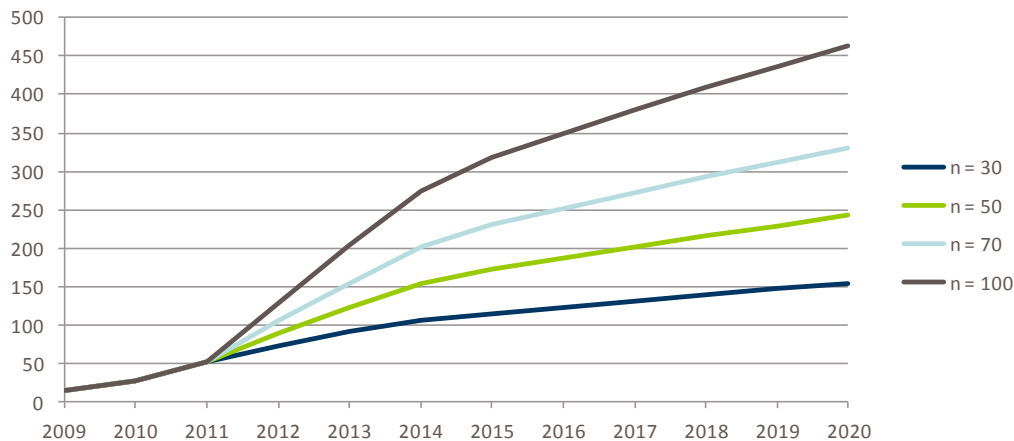
Een andere mogelijke verklaring is dat het programma nu erg sterk richting het onderwijs opgezet is, waardoor de waarde voor het onderwijs, het bedrijfsleven en de kandidaten nog uit elkaar ligt. Dit blijkt ook uit de minpunten die voor de verschillende stakeholders naar voren komen; de waarde die het programma zou kunnen hebben omdat de verschillende belangengroepen samen aan een uitdaging werken komt nog niet goed uit de verf.

Vanuit kwalitatief oogpunt is de waarde van Eerst de Klas dus groot en duidelijk. Vanuit kwantitatief oogpunt blijft de vraag echter liggen in hoeverre de meerwaarde zodanig is dat zij de investering in tijd en middelen rechtvaardigt. Om deze meerwaarde in kaart te

brengen is alleen naar het onderwijs gekeken; de lange termijn doelstellingen van de andere stakeholders vallen hier voor een deel ook mee samen. De meerwaarde voor het onderwijs is hier gedefinieerd als de hoeveelheid EDK'ers die in het onderwijs werkzaam zullen zijn. Om dit in kaart te brengen, zijn een aantal aannames gemaakt:

- De alumni die in het onderwijs werkzaam zullen zijn, zijn dat fulltime.
- De eerste twee jaar na Eerst de Klas is de uitstroom gelijk aan de uitstroom van Eerst de Klas van tranche I (36%).
- Na twee jaar is de uitstroom van alumni gelijk aan de uitstroom van jonge docenten (4%)⁶.
- EDK'ers die nog in het programma zitten, tellen voor 80% mee aan de werkgelegenheid.
- EDK'ers zouden zonder het programma nooit voor de klas gestaan hebben.

Op basis van deze aannames is in kaart gebracht hoeveel EDK'ers de komende jaren in het onderwijs werkzaam zullen zijn. Dit is gedaan op basis van verschillende groepsgrootten van Eerst de Klas: groepen met 30, 50, 70 en 100 kandidaten.

Figuur 12: De prognose van het aantal docenten dat door Eerst de Klas in het onderwijs terecht komt

Zoals Figuur 12 laat zien, is de hoeveelheid mensen die voor de klas komt te staan door Eerst de Klas op basis van toekomstige tranches van 30 kandidaten zeer beperkt, vooral als dit in het licht gehouden wordt van de totale hoeveelheid scholen in het voortgezet onderwijs (646 in 2017). Als de groepsgrootte op 30 blijft, betekent dit dat na meer dan tien jaar Eerst de Klas gemiddeld minder dan één op de vier scholen in het voortgezet onderwijs een EDK alumnaus voor de klas heeft staan. Bij een groepsgrootte van 100 EDK'ers zou tien jaar EDK een stevige plaats (ruim 450 extra eerstegraads docenten) binnen het Nederlandse onderwijs verworven hebben.

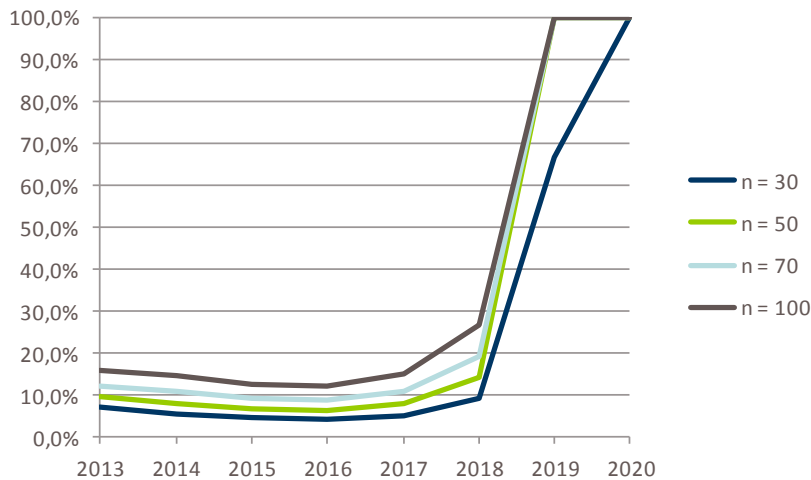
Niet alleen is de autonome bijdrage van EDK voor het onderwijs relevant, maar ook de bijdrage van het programma aan het dreigende docententekort. Aangezien de prognoses zijn dat dit voor een aantal vakken zeer nijpend wordt; met als hoogtepunt rond de 3000 onvervulde vacatures in 2016⁸ is het waardevol om te kijken wat Eerst de Klas hieraan bij kan dragen. Om dit in beeld te brengen zijn de uitkomsten van Figuur 12 gebruikt en

⁶ Hoffius, Rob (2010). *Vertrekredenen jonge docenten in het VO*. SBO

⁷ www.stamos.nl

⁸ Fontein, P, Adriaens, H, Nelissen, J en De Vos, K. (2010). *De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel 2010-2020*. Centerdata in opdracht van het ministerie van OCW

gehouden tegen het toekomstscenario dat Centerdata heeft geschetst. Hierbij is gezien de impact van de Eurocrisis voor de w-vormige conjunctuurprognose gekozen. In onderstaande figuur is de procentuele afname van het docententekort weergegeven door het programma Eerst de Klas op basis van verschillende toekomstige groepsgroottes.

Figuur 13: De prognose van de procentuele afname van het docententekort door Eerst de Klas

Figuur 13 behoeft enige verduidelijking. In de eerste plaats schetst Centerdata dat het docententekort op zal lopen tot 2016, waarna het sterk af zal nemen tot het in 2020 nauwelijks aanwezig meer is (ten gevolge van een dalende leerling-populatie). In de tweede plaats is aangenomen dat de EDK'ers een volledig complementaire bijdrage aan de vraag naar arbeid in het onderwijs leveren. Ten derde betekent een waarde van 100% in de grafiek dat alle vacatures volledig gevuld zijn. Vanaf dat punt kan er werkloosheid in het onderwijs ontstaan.

Figuur 13 toont aan dat als Eerst de Klas het dreigend tekort aan docenten wil verminderen met meer dan 5% in 2016, het programma rond de 40 deelnemers zal moeten trekken. Als deze bijdrage rond de 10% moet liggen, dan moet het Platform Bèta Techniek streven naar een groepsgrootte van 80 mensen.

Al met al heeft Eerst de Klas dus een zeer positieve impact op de direct betrokkenen; er komt een nieuwe stroom getalenteerde mensen het onderwijs in, het tekort aan academisch geschoolde docenten wordt aangepakt, er worden voor betrokken bedrijven nuttige projecten uitgevoerd en het programma biedt goede groeimogelijkheden aan de kandidaten. Het gevolg is dat bijna alle betrokkenen waar mogelijk deel willen blijven nemen aan Eerst de Klas. Echter, het programma heeft een beperkte schaal. Hierdoor is de impact die het programma heeft voor de maatschappij gering.

4 Bevindingen en aanbevelingen

4.1 Bevindingen

Eerst de Klas is zeer waardevol voor alle betrokken partijen. Eerst de Klas zorgt voor extra instroom van academici in het onderwijs, trekt getalenteerde en bevoegen nieuwe docenten naar het onderwijs, levert waardevolle projecten voor bedrijven op en biedt deelnemers een uitdagend leerproces. Deze voordelen van Eerst de Klas zijn duidelijk aanwezig, en wegen op tegen de investering in tijd en middelen die de scholen en bedrijven moeten doen. Zo is het voor zowel het onderwijs, als de lerarenopleidingen en de scholen waardevol dat dankzij Eerst de Klas een bijdrage wordt geleverd aan het docententekort doordat een getalenteerde groep academici het werkveld betreedt. Hierbij is het des te waardevoller dat deze groep een grote bijdrage levert aan het dreigend tekort van eerstegraders voor tekortvakken. Daarnaast biedt het programma goede groeimogelijkheden aan de kandidaten. Sinds de vorige evaluatie is de excellentie (en meerwaarde) dus beter zichtbaar geworden. Hierdoor geven bijna alle op dit moment betrokken partijen (scholen en bedrijven) bij Eerst de Klas aan dat ze geïnteresseerd zijn om aan een mogelijk nieuwe tranche mee te doen.

Eerst de Klas levert een positieve bijdrage aan het aantal eerstegraads leraren, maar de impact van Eerst de Klas is op dit moment nog wel beperkt. Eerst de klas is zeer waardevol voor alle betrokken partijen (*kwalitatieve impact*). Eerst de Klas levert ook een positieve bijdrage aan het aantal eerstegraads docenten. Met name voor de tekortvakken, zoals natuurkunde, scheikunde en wiskunde, is deze bijdrage relatief groot. Echter, als het programma Eerst de Klas doorgaat zoals het dit jaar is ingezet, met 30 kandidaten, is de inschatting dat in 2020, na meer dan tien jaar Eerst de Klas, gemiddeld minder dan één op de vier scholen een docent heeft die betrokken is (geweest) bij Eerst de Klas. De bijdrage aan het dreigend docententekort (*kwantitatieve impact*) is daarmee met de huidige omvang beperkt. Door de omvang van het programma te vergroten zou de bijdrage van het programma aan het docententekort groter kunnen zijn.

De diverse betrokken partijen erkennen de meerwaarde van onderlinge communicatie en samenwerking, maar op dit moment komt deze onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring nog onvoldoende van de grond. Het programma Eerst de Klas zorgt ervoor dat bedrijven en scholen, partijen die elkaar niet vanzelfsprekend tegenkomen, samen om tafel zitten. Alle partijen zijn daarbij tevreden over de communicatie met het programmabureau. Echter, veel stakeholders geven aan dat het programma effectiever zou kunnen zijn als de diverse partijen onderling beter van elkaar op de hoogte zijn. Daarnaast kunnen de stakeholders, maar met name de scholen, zelf ook veel uit het programma halen door een actievere rol aan te nemen en nog meer de samenwerking op te zoeken met de deelnemende bedrijven. Op dit moment grijpen de diverse programmaonderdelen (inclusief bijbehorende competenties) in de praktijk nog te weinig in elkaar met als gevolg dat de rode draad in het programma niet altijd helemaal duidelijk is. Voor tranche III is vanuit het programmabureau wel geprobeerd om dit te verbeteren door met één trainingsbureau in plaats van drie in zee te gaan. Mogelijk dat dit een positieve impact heeft. Scholen, bedrijven en lerarenopleidingen hebben echter ook een eigen verantwoordelijkheid om de onderlinge contacten beter te benutten.

De strenge selectiecriteria zorgen voor een excellent karakter van het programma en een aantrekkelijk programma voor de diverse betrokkenen. Over het algemeen blijkt dat de diverse stakeholders tevreden zijn over de selectieprocedure. Zowel scholen, als bedrijven en kandidaten geven aan dat ze bereid zijn om een stap extra te zetten vanwege de prestige van het programma. Deze prestige wordt mede veroorzaakt door de strenge selectie. Ook geven de scholen aan dat de geaccepteerde kandidaten inderdaad het verwachte niveau halen. Over de selectieprocedure zelf is men ook tevreden. Enige punt is dat vanuit het ministerie van OCW vaak laat bekend wordt of er een vervolg van Eerst de Klas komt, waardoor de uiteindelijke selectie pas laat in het jaar rond is. Het adhoc karakter van de werving zorgt voor moeilijkheden voor deelnemers bij het zoeken van een school aangezien scholen het jaar al aan het afronden zijn.

Het lesgeven is het meest gewaardeerde onderdeel van het programma. De kandidaten beoordelen het lesgeven als het meest leerzaam. Door de spiegel die de kandidaat voorgehouden krijgt tijdens het lesgeven en de interactie met de leerlingen vindt op dit onderdeel de meeste persoonlijke ontwikkeling plaats. Wel moet gewaakt worden voor overbelasting van de deelnemers bij aanvang van het programma; het lesgeven valt vrijwel alle kandidaten met name in het begin veel zwaarder dan gedacht. Het lesgeven kost met name in het begin namelijk veel meer tijd dan gedacht. In het introductieprogramma zou meer aandacht besteed kunnen worden aan klassenmanagement, zodat de kandidaten iets meer handvatten geboden wordt voor deze beginperiode. Daarnaast is er ook een grote diversiteit onder scholen met betrekking tot de begeleiding in deze fase. Sommige deelnemers worden direct in het diepe gegooid en andere krijgen een iets meer geleidelijke introductie. Ook zijn er grote verschillen te zien tussen EDK'ers in het aantal lesuren. Het programmabureau zou duidelijke richtlijnen kunnen meegeven aan scholen over de begeleiding en belasting van EDK'ers.

De deelnemers hechten zeer veel waarde aan de diversiteit en kleinschaligheid van de groep. De interactie met de mede-EDK'ers wordt zeer gewaardeerd. De hechtheid van de groep, verschillen van inzichten tussen de mensen en het delen van de ervaringen zijn belangrijke componenten in de ervaringen van de kandidaten. Hierbij geven de EDK'ers aan dat wat hen betreft de ideale groepsgrootte rond de 20 deelnemers ligt, waarbij de mensen zo divers mogelijke achtergronden hebben. Scholen onderschrijven dit, maar geven wel aan dat ze juist geïnteresseerd zijn in kandidaten voor tekortvakken. Het programmabureau zou daarom het selectieproces *deels* vraaggestuurd in kunnen richten op basis van tekortvakken. Ook is het van belang dat daarnaast scholen gestimuleerd worden om EDK'er boven de formatie aan te nemen, zodat ze een investering doen in de lange termijn samenstelling van hun formatie.

De docentenopleiding is maar beperkt ingericht om studenten te laten excelleren. De docentenopleiding is ingericht naar het behalen van competenties. In de praktijk wordt dit door een groot deel van de EDK'ers ervaren als weinig uitdagend. Met name de vakdidactiek wordt weinig gewaardeerd.

De verspreiding van de bekendheid van Eerst de Klas is voornamelijk door middel van directe contacten. Zowel scholen als kandidaten zijn met Eerst de Klas in contact gekomen via directe contacten. Maar een klein deel van de betrokkenen geeft aan dat ze door de voorlichtingsactiviteiten in contact met Eerst de Klas is gekomen. Er zou gesteld kunnen worden dat Eerst de Klas zich als een olievlek verspreidt. Wel kan het programma nog meer winst boeken door zichzelf nog meer etaleren, o.a. door de inzet van sociale media.

4.2 Aanbevelingen van Dialogic

Aan de hand van de bevindingen van dit onderzoek doet Dialogic vier aanbevelingen. Zij worden besproken in volgorde van belangrijkheid. De eerste aanbeveling heeft betrekking op de besluitvorming omtrent het al dan niet starten van een nieuwe tranche, en hoe deze dan ingericht zou moeten worden. De laatste drie aanbevelingen gaan over de procesmatige insteek van een eventuele nieuwe tranche.

1. Zet het programma Eerst de klas door en schaal het programma daarbij op.

Zowel voor het onderwijs, de scholen, bedrijven, lerarenopleidingen en kandidaten heeft Eerst de Klas een zeer positieve bijdrage aan hun eigen doelstellingen. Daarbij draagt het programma positief bij aan de eigen programmadoelstellingen: het programma levert meer academici voor de klas en zorgt voor een nieuwe instroom van getalenteerde docenten waarmee het dreigende docententekort aangepakt kan worden. Wil Eerst de Klas echter een grotere bijdrage leveren aan het onderwijs, is het noodzakelijk dat het programma groter wordt. Door opschaling van het programma (zowel meer kandidaten als scholen) neemt de bijdrage van het programma aan de oplossing van het docententekort toe. Bij het opschalen van Eerst de Klas spelen echter ook een aantal randvoorwaarden.

In de eerste plaats gaat opschaling gepaard met een grotere investering. De financiële kant van Eerst de Klas is in dit rapport echter beperkt behandeld, en beslissingen over verdere investering is uiteraard verantwoordelijkheid van het ministerie van OCW. Maar de impact van een eventuele extra investering is zeer groot; op basis van de aannames uit dit rapport is bij een groepsgrootte van 100 het aantal EDK'ers dat in 2016 voor de klas staat ongeveer 350. Als deze allen aan verschillende klassen lesgeven, zullen EDK'ers naar schatting ongeveer 84 duizend leerlingen bereiken (bij 8 klassen en 30 leerlingen per klas) die anders geen geschikte eerstegraads docent voor hun vak zouden hebben.

Dit beeld illustreert de tweede voorwaarde; Eerst de Klas moet complementair aan de docentenopleiding blijven. Hier is het eenvoudig voor te stellen dat als de schaalvergroting zich concentreert rondom de huidige drie lerarenopleidingen hier 'kannibalisme' op gaat treden. Met andere woorden, het programma zal dan deelnemers gaan trekken die anders regulier in de lerarenopleiding waren ingestroomd. De kans op verdringing is te beperken door Eerst de Klas een zo groot mogelijke regionale spreiding te geven; zo wordt een grote groep mogelijke nieuwe EDK'ers benaderd. Voor de hand ligt om Eerst de Klas in te delen in regio's zoals noord, oost, zuid, zuidwest, noordwest en centrum. Een direct gevolg van opschaling is dus dat er nieuwe lerarenopleidingen bij het programma betrokken moeten worden. Het betrekken van verscheidene lerarenopleidingen is ook een voorwaarde om de huidige (zeer goed gewaardeerde) kleinschalige en diverse groepssamenstelling vast te houden. De kandidaten en alumni van Eerst de Klas geven aan dat de kleinschaligheid van de groep en de onderlinge contacten zeer belangrijk zijn voor een succesvolle afronding van het programma. Daarbij stellen zij dat een groepsgrootte van rond de 20, met uitloop naar 30 ideaal is. Dit is goed te handhaven als het programma op zou schalen in meerdere regio's. Bij het accepteren van kandidaten voor deze groepen geven scholen aan dat ze vooral mensen in tekortvakken waarderen. De kandidaten geven juist aan dat de leerervaring optimaal is als er mensen met verschillende achtergronden bij elkaar komen. Dus een groep met brede variatie in opleidingen, maar met een duidelijk accent op de tekortvakken lijkt hiervoor optimaal.

Een grote uitdaging bij opschaling is om voldoende kandidaten en scholen aan te trekken. De vragenlijst die voor dit onderzoek is uitgezet laat zien dat men vooral met het programma in aanraking is gekomen vanuit het eigen netwerk. De impact van andere wervingsactiviteiten kan worden vergroot, onder andere door een toenemende inzet van sociale media. Daarnaast is het van belang om het selectieproces *deels* vraaggestuurd in te

richten op basis van tekortvakken. Maar scholen moeten ook worden aangespoord om een EDK'er boven de formatie aan te nemen, zodat ze een investering doen in de lange termijn samenstelling van hun formatie. Het voeren van een toekomstbestendig HR beleid is van groot belang. Hier zou ook een rol weggelegd kunnen zijn voor de VO-raad, die haar leden zou kunnen stimuleren om deel te nemen aan het programma Eerst de Klas. De VO-raad kan Eerst de Klas actief uitdragen naar het onderwijsveld, bijvoorbeeld door het programma op te nemen in de Schoolleiders Academie. Tot slot is het van belang om te kijken naar de mogelijkheid om de instroomeisen van de lerarenopleiding soepeler te hanteren voor deze excellente groep leerlingen. Momenteel vallen geschikte kandidaten af, doordat zij niet exact voldoen aan de instroomeisen.

Kortom, om een grotere bijdrage te kunnen leveren aan het docententekort zou het programma opgeschaald moeten worden, waarbij de opschaling bij voorkeur plaatsvindt door verscheidene regionale groepen te formeren. Deze groepen zijn samengesteld uit deelnemers met verschillende achtergronden, maar waar wel oog voor de grote vraag vanuit scholen naar tekortvakken gehouden is. Uiteraard speelt financiering hierin een belangrijke randvoorwaarde. Daarom dient het de aanbeveling om te kijken naar mogelijkheden om de financiering van EDK zo over partijen te verdelen dat de aantrekkelijkheid van het programma gewaarborgd blijft voor alle partijen (zie ook de eerdere aanbeveling in de vorige evaluatie). Het is daarom raadzaam om vooraf (middels marktonderzoek) na te gaan welke impact eventuele wijzigingen in financiering heeft op de aantrekkelijkheid van het programma voor de diverse stakeholders.

2. Stimuleer onderlinge communicatie en samenwerking tussen de verschillende stakeholders. Zorg voor enkele activiteiten die zowel op kandidaten als afgevaardigden uit het bedrijfsleven en schoolleiders gericht zijn. Momenteel verzorgt het programmamanagement de communicatie naar alle betrokkenen. Verscheidene partijen herkennen echter dat er meer uit Eerst de Klas te halen valt als ook de afzonderlijke betrokkenen beter met elkaar communiceren. Op dit moment blijkt dat scholen niet op de hoogte zijn wat zich afspeelt binnen het leiderschapsprogramma. Ook worden de contacten met de bedrijven niet optimaal benut. Door meer onderlinge communicatie en samenwerking zou er een betere samenhang gerealiseerd kunnen worden tussen het lesgeven en het leiderschapsprogramma. Maar door onderlinge communicatie zullen ook de verschillen in aanpak (tussen de lerarenopleidingen onderling, tussen scholen onderling en tussen bedrijven onderling) afnemen. Uiteraard is het mogelijk om hier specifieke bijeenkomsten voor te organiseren, maar misschien is het wel het meest natuurlijk om een activiteit te organiseren waar iedereen samen aan de slag gaat. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een workshop over leiderschap en inspiratie vanuit het perspectief van onderwijs en bedrijfsleven. Zowel het programmabureau, als ook de VO-raad zouden hierin het voortouw kunnen nemen.

3. Zorg voor een goede planning van de selectieprocedure. Het verdient de aanbeveling om de selectieprocedure in april af te ronden. Het zou daarom goed zijn als vanuit het ministerie van OCW op voorhand duidelijk is of er een vervolg komt van het programma, zodat het adhoc karakter van de werving weggenomen wordt. Veel scholen hebben aangegeven dat de selectieprocedure erg laat in het schooljaar wordt gehouden, waardoor het lastig is om bij de formatie rekening te houden met Eerst de Klas. Daarnaast is er voor geaccepteerde kandidaten (te) weinig tijd om een geschikte positie te vinden. Aangezien scholen ernaar streven om de formatie voor 1 mei klaar te hebben, zullen EDK'ers grotere kansen hebben om een school te vinden als in april duidelijk is of zij aan het programma mee mogen doen.

4. Benut het praktijkgericht onderzoek binnen de lerarenopleiding om verbinding te leggen tussen de onderwijscomponent en de bedrijvencomponent. Momenteel geven de Eerst de Klas kandidaten aan dat het praktijkgericht onderzoek van de docentenopleiding onvoldoende van niveau is en daardoor weinig uitdagend. Aangezien zo'n onderzoek juist wel een kans is om te laten zien wat de meerwaarde van deze groep mensen voor het onderwijs is, zou hier meer uit te halen moeten zijn. Vanuit Eerst de Klas zijn er al verscheidene projecten geweest binnen het leiderschapsprogramma die voldoende substantie hebben voor een praktijkonderzoek (bijvoorbeeld het ontwikkelen van een online lesmodule). Het praktijkgerichte onderzoek van de EDK'ers zou door de lerarenopleidingen op een zelfde manier ingestoken moeten worden, waarbij de uitkomsten daadwerkelijk een bijdrage aan het onderwijs en het bedrijfsleven kan leveren. De lerarenopleidingen zouden daarbij ook kunnen afstemmen met de bedrijven over de invulling van de opdracht.

Bijlage I. Lijst van geïnterviewden

Vanuit de lerarenopleidingen

Mevr. J. Daemen – COLUU Utrecht

Mevr. G. De Graaf – ICLON Leiden

Dhr. M. Jacobs – Lerarenopleiding TU Delft

Mevr. I. Veldman – ICLON Leiden

Vanuit de scholen

De heer L. Bessems – Eerste Christelijk Lyceum

Mevr. C. De Groot – Amadeus Lyceum

Dhr. R. Schepers – Arentheem College

Mevr. I. Tjio – Regius College Schagen

Dhr. R. Vlak – Develstein College

Mevr. W. De Vries – Joke Smitschool

Dhr. J. Wannink – Amadeus Lyceum

Vanuit de bedrijven

Dhr. V. Grot - RET

Dhr. A. Van Aperen – Shell

Dhr. L. Bekker – Siemens

Dhr. R. Jonckbloedt – Tata Steel

Mevr. A. Wissink – Tata Steel

Mevr. B. Snelleman-Meijer - TNO

Vanuit de deelnemers

Groepsgesprekken met tranche I en II

Bijlage II. Vragenlijst deelnemers

Recentelijk is de derde lichter deelnemers aan Eerst de Klas van start gegaan. Aangezien de eerste deelnemers inmiddels het programma hebben afgerond, is het een goed moment om de effectiviteit van het programma in kaart te brengen. Het projectteam van Eerst de Klas heeft Dialogic daarom gevraagd het programma Eerst de Klas opnieuw te evalueren.

Voor een goed beeld is het belangrijk dat zoveel mogelijk betrokkenen bij Eerst de Klas deze enquête (opnieuw) invullen. Daarom vragen wij je ongeveer **10 minuten** van je tijd voor het invullen van deze vragenlijst. Ook als je recentelijk pas gestart bent (in tranche III) of helemaal niet bent gestart met het programma willen wij je vragen de vragenlijst toch in te vullen. Wij willen ook graag een beeld krijgen van de selectieprocedure en de afwegingen van kandidaten om wel of niet deel te nemen aan het programma.

Alle informatie uit deze enquête wordt anoniem verwerkt en blijft vertrouwelijk.

Persoonlijke gegevens

1. Ik ben betrokken (geweest) bij het programma Eerst de Klas als:

- Deelnemer aan tranche I: start januari 2010 (*ga verder met vraag 25*)
- Deelnemer aan tranche II: start augustus 2010 (*ga verder met vraag 12*)
- Kandidaat selectieprocedure
- Deelnemer aan tranche III: start augustus 2011

Kennismaking met het programma & Selectieprocedure (tranche III)

2. Op welke manier kwam je in contact met het programma Eerst de Klas? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Via de universiteit of HBO-instelling
- Via voorlichtingsdagen (bijv. carrièrebeurs of voorlichtingsdagen universiteit)
- Via vrienden/familie
- Via nieuwsberichten in de media
- Via advertenties in dagbladen
- Via online vacaturesites (bijv. monsterboard, VKbanen)
- Via social media (bijv. facebook, twitter)
- Via de website Eerst de Klas (www.eerstdeklas.nl)
- Anders, namelijk: .....

3. Had je voordat je in contact kwam met Eerst de Klas wel eens overwogen om voor de klas te gaan staan?

- Ja
- Nee

4. Wat sprak je het meest aan in het programma Eerst de Klas?

.....

5. Hoe belangrijk waren de volgende onderdelen in het programma in de afweging om wel of niet te solliciteren naar een plek in het programma Eerst de Klas?

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	Neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	De onderwijscomponent: het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De bedrijvencomponent: het kunnen volgen van een leiderschapsprogramma	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De reputatie van de deelnemende bedrijven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De combinatie van lesgeven en het volgen van het leiderschapsprogramma	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	Het volgen van een lerarenopleiding	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
6	De secundaire arbeidsvoorwaarden (o.a. vergoeding collegegeld)	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
7	Een bijdrage leveren aan het lerarentekort	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
8	Het leveren van een maatschappelijke bijdrage	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

6. In hoeverre was de duur van het voortraject van het programma Eerst de Klas passend?

		Te lang	Goed	Te kort	Weet niet / geen mening
1	De duur van de inschrijfperiode was	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De duur van het selectieproces was	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting.....					

7. Tijdens de selectieprocedure wordt geselecteerd op academische excellentie (de cijferlijst van de master is gemiddeld minimaal een 7,5 voor alfa- of gammaopleidingen of minimaal een 7 voor bèta technische opleidingen) en op persoonlijke competenties (selectie op basis van competenties als: veerkracht, leiderschap, interactie, zelfreflectie, inlevingsvermogen, probleemoplossend vermogen en organisatorisch). De selectie verloopt vervolgens in drie rondes. De eerste ronde is een schriftelijke ronde, waarbij een eerste selectie plaatsvindt op basis van cv, cijferlijst en motivatie. Vervolgens is er een eerste landelijke selectiedag waarbij deelnemers een IQ/EQ test maken, een groepsopdracht

uitvoeren en een individuele presentatie geven. Tot slot vindt er een tweede selectiedag plaats waar de deelnemers een proefles geven.

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over de selectieprocedure?

		Ze er oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Ze er eens	Weet niet / geen mening
1	De criteria van de selectieprocedure waren van tevoren duidelijk.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	De criteria van de selectieprocedure waren relevant.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	De stappen in de selectieprocedure waren van tevoren duidelijk.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	De selectie op basis van academische excellentie sluit aan bij de benodigde vaardigheden nodig voor het lesgeven <i>in het voortgezet onderwijs</i> .	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	De selectie op basis van academische excellentie sluit aan bij de benodigde vaardigheden voor leiderschap <i>in het bedrijfsleven</i> .	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	De selectie op basis van persoonlijkheid sluit aan bij de benodigde vaardigheden voor het lesgeven in het voortgezet onderwijs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	De selectie op basis van persoonlijkheid sluit aan bij de benodigde vaardigheden voor leiderschap in het bedrijfsleven.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	De selectie op basis van didactische vaardigheden (geven van een proefles) sluit aan bij de benodigde vaardigheden voor het lesgeven in het voortgezet onderwijs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9	De selectie op basis van didactische vaardigheden (geven van een proefles) sluit aan bij de benodigde vaardigheden voor leiderschap in het bedrijfsleven.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	De selectieprocedure voldeed over het algemeen aan mijn verwachtingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:							

8. Hoe ver ben je in het selectieproces gekomen?

- Ik voldeed niet aan de selectiecriteria van de lerarenopleiding (ga naar vraag 9)
- Ik ben in de schriftelijke selectieronde afgevallen (ga naar vraag 9)
- Ik ben na de eerste selectiedag afgevallen (IQ/EQ test, groepsopdracht en presentatie) (ga naar vraag 9)
- Ik ben na de 2e selectiedag afgevallen (geven van proefles) (ga naar vraag 9)
- Ik ben door alle rondes heen gekomen, maar ben later in het proces afgevallen (ga naar vraag 10)
- Ik ben gestart als deelnemer aan Eerst de Klas (tranche 3) (ga naar vraag 11)

9. Ben je van mening dat je om terechte redenen afgevallen bent? (ga vervolgens verder met vraag 24)

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeereens	Weet niet / geen mening
1	Ik kan mij vinden in de reden waarom ik afgevallen ben.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	Ondanks dat ik voor Eerst de Klas afgevallen ben, ben ik geschikt om als eerstegraads docent aan de slag te gaan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Ondanks dat ik voor Eerst de Klas afgevallen ben, ben ik geschikt om leidinggevende capaciteiten te ontwikkelen in het bedrijfsleven.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	Ik ben van plan om alsnog docent te worden (of ben dit inmiddels al)						
Toelichting:							

10 A. Wat was de reden om niet te starten met het programma Eerst de Klas? (meerdere antwoorden mogelijk. Ga vervolgens verder met vraag 24)

- Ik wilde liever nog verder studeren in een andere richting
- Het programma bleek toch niet aan mijn verwachtingen te voldoen
- Mijn voorkeur ging uit naar een traineeship bij de overheid/ non-profit instelling
- Mijn voorkeur ging uit naar een traineeship in het bedrijfsleven
- Mijn voorkeur ging uit naar een baan bij de overheid/non-profit instelling
- Mijn voorkeur ging uit naar een baan in het bedrijfsleven
- Mijn voorkeur ging uit naar een promotietraject aan een universiteit
- Ik zag het lesgeven niet zitten
- Ik zag het halen van een eerstegraads lesbevoegdheid aan de universiteit niet zitten
- Ik zag het leiderschapsprogramma niet zitten
- Ik kon geen geschikte school vinden
- Anders, namelijk.....

10B. Als wat ben je nu werkzaam/wat doe je nu?

.....

11. Wat is je voorlopige oordeel over het programma Eerst de Klas? (Ga vervolgens verder met vraag 21)

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De introductieperiode biedt een goede voorbereiding op het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Het deel van de introductiedagen verzorgd door de lerarenopleiding is nuttig	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De workshops/masterclasses verzorgd door diverse organisaties tijdens de introductieperiode zijn nuttig	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	In hoeverre ben je tevreden met het contact/begeleiding vanuit de projectleiding (Platform Bèta Techniek)?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	Mijn mede Eerst de Klassers (EDK'ers) hebben grote intellectuele capaciteiten	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

.....

Programmaonderdelen Eerst de Klas (vragen tranche II)

Vorig jaar hebben we de deelnemers uit tranche II een aantal vragen voorgelegd over met name de selectieprocedure en de eerste indrukken van het programma. Inmiddels hebben deze deelnemers het eerste jaar van het programma Eerst de Klas achter de rug en zijn wij benieuwd naar de opvattingen over het programma Eerst de Klas.

12. Wij zijn benieuwd hoe je de verschillende onderdelen uit het programma beoordeeld. Welk cijfer (op een schaal van 1-10) zou je de volgende onderdelen geven op basis van je ervaring tot nu toe?

Het lesgeven	.....
Het behalen van lesbevoegdheid aan de lerarenopleiding	.....
Het leiderschapsprogramma	.....
Het programma Eerst de Klas in het algemeen	.....

13. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over de lerarenopleiding?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het theoretische gedeelte van de lerarenopleiding heeft een hoog niveau	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De lerarenopleiding is zeer relevant	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De docenten van de lerarenopleiding hebben een hoog niveau	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Het niveau van de opdrachten binnen de lerarenopleiding zijn van voldoende hoog niveau	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	De begeleiding die ik krijg vanuit de lerarenopleiding is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
6	De samenwerking tussen de lerarenopleiding en de school is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:.....							

14. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het leiderschapsprogramma?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het niveau van het leiderschapsprogramma is hoog	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Het leiderschapsprogramma sluit goed aan bij de ontwikkeling van onderwijscompetenties	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Het leiderschapsprogramma sluit goed aan bij de ontwikkeling van leiderschapscompetenties	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De begeleiding die ik krijg vanuit het bedrijfsleven is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:.....							

15. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het lesgeven?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het lesgeven gaat mij goed af	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Ik kan voldoende vakinhoud kwijt in het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De algemene introductie bij de start van het programma heeft voor mij goed voorbereid op het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De begeleiding die ik krijg vanuit de school is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	Ik word naast lesgevendende taken, breder ingezet in de school	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
6	Het is goed als EDK'ers breed ingezet worden in de school (meer dan alleen lesgevendende taken)	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

16. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het programmabureau van Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De begeleiding vanuit de projectleiding van Eerst de Klas is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De projectleiding van Eerst de Klas communiceert helder richting deelnemers	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Ik ben tevreden over de personal portal als instrument voor monitoring van de ontwikkeling van de deelnemers	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Ik ben tevreden over de personal portal als platform om onderling met betrokkenen bij Eerst de Klas te kunnen communiceren	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

17. In hoeverre ben je het eens met de volgende algemene stellingen over de meerwaarde van het programma Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De verschillende onderdelen in het programma Eerst de Klas (lesgeven – lerarenopleiding – leiderschapsprogramma) vullen elkaar goed aan	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen ten opzichte van reguleren LIO's	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de bedrijven ten opzichte van andere Young professionals	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

18. Hoeveel uur per week ben je gemiddeld genomen bezig met de volgende onderdelen (inclusief voor- en nawerk en exclusief reistijd) in een gemiddelde werkweek?

- a) Het leiderschapsprogramma   ...
- b) De lerarenopleiding   ...
- c) Het lesgeven   ...

19. Een deelnemer aan Eerst de Klas staat in het eerste jaar drie dagen per week voor de klas. Tegelijkertijd start het leiderschapsprogramma om de leidinggevende competenties van de deelnemer te ontwikkelen; dit loopt twee jaar lang één dag per week. Eveneens start de universitaire lerarenopleiding tot eerstegraads docent, die de deelnemer in één jaar afrondt. In het tweede jaar van Eerst de Klas geeft de deelnemer vier dagen per week les.

Wat is je mening over de tijdsbelasting van de verschillende onderdelen van Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De activiteiten voor de lerarenopleiding zijn uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	De activiteiten voor het lesgeven zijn uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	De activiteiten voor het leiderschapsprogramma zijn uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	De werkelijke tijdsinvestering van opleiding, lesgeven en leiderschapsprogramma samen ligt hoger dan ik had gedacht.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:							

20. De mede-EDK'ers

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De interactie met mede-EDK'ers stimuleert om het programma met goed gevolg af te ronden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	De mede-EDK'ers zijn didactisch competent.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	De mede-EDK'ers hebben een sterke basis om leiderschap te ontwikkelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	De mede-EDK'ers hebben grote intellectuele capaciteiten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. Wat zou volgens jou de ideale groepsgrootte zij van het aantal EDK'ers?

- 0 – 10
- 10 – 20
- 20 – 30
- 30 – 50
- 50 – 100
- > 100

22. Had je zonder dit programma ook voor de klas gestaan op dit moment?

Had je zonder EDK ook voor de klas gestaan?	Zeer waarschijnlijk niet	Waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel	Zeer waarschijnlijk wel	Weet niet / geen mening
---	--------------------------	---------------------	----------	--------------------	-------------------------	-------------------------

Toekomst

23. Hoe lang verwacht je na afloop van het programma nog voor de klas te staan?

		0-1 jaar	1-3 jaar	3-5 jaar	> 5 jaar
1	Hoe lang verwacht jij in de toekomst nog voor de klas te staan?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

Verdere aanbevelingen

24. Welke aanbevelingen zou je het team van Eerst de Klas willen meegeven met het oog op de verdere voortgang van het project in de toekomst?

.....

Programmaonderdelen Eerst de Klas (vragen tranche I)

Vorig jaar hebben we alle deelnemers aan Eerst de Klas gevraagd een enquête in te vullen over hun ervaringen met het programma tot dan toe. Inmiddels hebben EDK'ers het programma volledig afgerond. Wij zijn erg benieuwd hoe deze EDK'ers na afloop van het gehele traject terug kijken op Eerst de Klas en waar jullie nu werkzaam zijn.

25. Welk cijfer (op een schaal van 1-10) zou je de volgende onderdelen gemiddeld geven op basis van jouw ervaring met het programma?

Het lesgeven	.....
Het behalen van lesbevoegdheid aan de lerarenopleiding	.....
Het leiderschapsprogramma	.....
Het programma Eerst de Klas in het algemeen	.....

26. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over de lerarenopleiding?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het theoretische gedeelte van de lerarenopleiding had een hoog niveau	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De lerarenopleiding had veel praktische relevantie	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De docenten van de lerarenopleiding hadden een hoog niveau/waren zeer competent	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Het niveau van de opdrachten binnen de lerarenopleiding was van voldoende hoog niveau	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	De begeleiding die ik kreeg vanuit de lerarenopleiding was goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:.....							

27. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het leiderschapsprogramma?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het niveau van het leiderschapsprogramma was hoog	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Het leiderschapsprogramma sloot goed aan bij de ontwikkeling van docentcompetenties	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Het leiderschapsprogramma sloot goed aan bij de ontwikkeling van leiderschapscompetenties	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De begeleiding die ik kreeg vanuit het bedrijfsleven was goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:.....							

28. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het lesgeven?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het voor de klas staan was zwaarder dan gedacht	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Het lesgeven ging mij uiteindelijk gemakkelijker af	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Ik kon voldoende vakinhoud kwijt in het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De introductieperiode bij de start van het programma heeft voor mij goed voorbereid op het lesgeven	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	De begeleiding die ik kreeg vanuit de school was goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

29. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen over het programmabureau van Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De begeleiding vanuit de projectleiding van Eerst de Klas was goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De projectleiding van Eerst de Klas communiceerde helder richting deelnemers	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De personal portal was een goed instrument voor monitoring van de ontwikkeling van de deelnemers	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De personal portal was een goed middel voor onderlinge communicatie tussen betrokkenen bij Eerst de Klas	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

30. In hoeverre ben je het eens met de volgende algemene stellingen over de meerwaarde van het programma Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De verschillende onderdelen in het programma Eerst de Klas (lesgeven – lerarenopleiding – leiderschapsprogramma) vulden elkaar goed aan	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen ten opzichte van reguliere LIO's	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de bedrijven ten opzichte van andere Young professionals	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

31. Hoeveel uur per week was je gemiddeld genomen bezig met de volgende onderdelen (inclusief voor- en nawerk) in een gemiddelde werkweek?

- a) Het leiderschapsprogramma ...
- b) De lerarenopleiding ...
- c) Het lesgeven ...

32. Wat is je mening over de tijdsbelasting van de verschillende onderdelen van Eerst de Klas?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De activiteiten voor de lerarenopleiding waren uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De activiteiten voor het lesgeven waren uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De activiteiten voor het leiderschapsprogramma waren uit te voeren in de daarvoor gestelde tijd	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De werkelijke tijdsinvestering van opleiding, lesgeven en leiderschapsprogramma samen lag hoger dan ik had gedacht	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

33. De mede-EDK'ers

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De interactie met mede-EDK'ers stimuleerde om het programma met goed gevolg af te ronden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	De mede-EDK'ers waren didactisch competent	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	De mede-EDK'ers hebben een sterke basis voor leiderschap te ontwikkeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	De mede-EDK'ers hadden grote intellectuele capaciteiten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toelichting:.....							

34. Wat zou volgens jou de ideale groepsgrootte zij van het aantal EDK'ers?

- 0 - 10
- 10 - 20
- 20 - 30
- 30 - 50
- 50 - 100
- > 100

Toekomst

Inmiddels heb je het programma Eerst de Klas afgerond en zijn wij erg benieuwd naar je toekomstige plannen.

35. Kun je aangeven waar je momenteel werkzaam bent? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Onderwijs (ga verder met vraag 36)
- Non-profit instelling (anders dan onderwijs) (ga verder met vraag 40)
- Bedrijfsleven (ga verder met vraag 40)
- Ik ben een eigen bedrijf gestart (ga verder met vraag 40)
- Ik werk momenteel niet (ga verder met vraag 40)

36. Ben je bij de school in dienst gegaan waar je ook vanuit EDK les gaf?

- Ja
- Nee, namelijk bij een andere school in het PO
- Nee, namelijk bij een andere school in het VO
- Nee, namelijk bij een andere school in het Hbo/WO

37. Binnen het onderwijs ben ik werkzaam als:

Functie: .....

Taken (bijv. mentor, begeleider nieuwe docenten, sectievoorzitter etc.): .....

Salarisschaal: .....

38. Wat was de belangrijkste reden om voor de klas te blijven staan?

.....

39. Hoe lang verwacht je nog werkzaam te blijven in het onderwijs? (*ga verder met vraag 42*)

		0-1 jaar	1-3 jaar	3-5 jaar	> 5 jaar
1	Hoe lang verwacht jij in de toekomst nog voor de klas te staan?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

40. Was waren de belangrijkste redenen om niet voor de klas te blijven staan (*meerdere antwoorden mogelijk*)?

[ ] Lesgeven beviel niet goed

[ ] Ik kon geen formatieplaats vinden op een school

[ ] Carrière mogelijkheden

[ ] Salaris

[ ] Anders, namelijk...

41. In welke sector/type organisatie ben je nu werkzaam?

[ ] Overheid en/of overheidsdiensten

[ ] Kennisinstelling

[ ] Industrie

[ ] Transport & Logistiek

[ ] Zorg

[ ] Financiële dienstverlening

[ ] Zakelijke dienstverlening (o.a. onderzoek & advies)

[ ] Anders, namelijk:

[ ] n.v.t.

42. Binnen de organisatie waar ik werk ben werkzaam als:

Functie: .....

Indicatie bruto maandsalaris:

[ ] < 2000

[ ] 2000 – 2500

[ ] 2500 – 3000

[ ] 3000 – 3500

[ ] > 3500

43. Hoe groot schat je de kans in dat je in de toekomst ooit nog een keer voor de klas gaat staan?

	Zeer klein	Klein	Neuraal	Groot	Zeer groot	Weet niet / geen mening
De kans dat ik in de toekomst nog een keer terugkeer naar het onderwijs is:	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

Verdere aanbevelingen

44. Welke aanbevelingen zou je het team van Eerst de Klas willen meegeven met het oog op de verdere voortgang van het project in de toekomst?

.....

Bijlage III. Vragenlijst scholen

Recentelijk is de derde lichter deelnemers aan Eerst de Klas van start gegaan. Aangezien de eerste deelnemers inmiddels het programma hebben afgerond, is het een goed moment om de effectiviteit van het programma Eerst de Klas in kaart te brengen. Het projectteam van Eerst de Klas heeft Dialogic daarom gevraagd het programma Eerst de Klas opnieuw te evalueren. Wij zijn vooral erg benieuwd hoe de scholen de meerwaarde van het programma beoordelen.

Voor een goed beeld is het belangrijk dat zoveel mogelijk betrokkenen bij Eerst de Klas deze enquête invullen. Daarom vragen wij u ongeveer **10 minuten** van uw tijd voor het invullen van deze vragenlijst. Ook als u als school wel betrokken bent geweest bij het selectieproces, maar uiteindelijk geen EDK'er heeft aangenomen vragen wij u de vragenlijst in te vullen.

Alle informatie uit deze enquête wordt anoniem verwerkt en blijft vertrouwelijk.

Kennismaking met het programma & Selectieprocedure

1. Op welke manier kwam uw school voor het eerst in contact met het programma Eerst de Klas? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- Via de universiteit of HBO-instelling
- Via voorlichtingsdagen (carrièrebeurs)
- Via relaties van de school
- Via nieuwsberichten in de media
- Via advertenties in dagbladen
- Via online advertenties (bijv. monsterboard)
- Via het programmabureau van Eerst de Klas
- Via de VO-raad
- Via het bestuur van uw school
- Wij zijn actief benaderd door een deelnemer aan Eerst de Klas
- Via de website van Eerst de Klas (www.eerstdeklas.nl)
- Anders, namelijk: .....

2. Hoe belangrijk waren de volgende overwegingen voor de school bij de beslissing om wel of niet een deelnemer aan Eest de Klas aan te nemen?

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	Neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	Aantrekkelijkheid van het aanbod (meerwaarde die een EDK'er heeft te bieden voor de school).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De mogelijkheid om een betere balans te realiseren tussen 1 ^e en 2 ^e graads docenten binnen de eigen school (meer academici voor de klas).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De mogelijkheid bij te dragen het oplossen van een maatschappelijk probleem (tekort aan academici in het onderwijs) door deelname aan dit programma.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Financiële afwegingen (de investering die een school moet doen in de EDK'er).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	Tijdsafwegingen (de investering door een school in begeleiding van de de EDK'er).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
6	Het kunnen opvullen van openstaande vacatures.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
7	Het aantrekken van docenten voor vakken waarin een docententekort bestaat.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
8	De mogelijkheid om samenwerking of kennisoverdracht te realiseren tussen bedrijven en scholen.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Is er nog een andere reden om wel of niet deel te nemen?							

3. Heeft uw school uiteindelijk besloten om een EDK'er aan te nemen?

- Nee (ga verder naar vraag 4)
- Ja, alleen in tranche 1 (ga verder naar vraag 5)
- Ja, alleen in tranche 2 (ga verder naar vraag 5)
- Ja, alleen in tranche 3 (ga verder met vraag 9)
- Ja, zowel in tranche 1 en 2 (ga verder naar vraag 6)
- Ja, zowel in tranche 1 en 3 (ga verder naar vraag 7)
- Ja, in zowel tranche 2 en 3 (ga verder naar vraag 8)
- Ja, in zowel tranche 1, 2 en 3 (ga verder naar vraag 8)

4. In hoeverre speelden onderstaande redenen een rol om uiteindelijk niemand aan te nemen? (ga vervolgens verder met vraag 16)

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	Er waren geen geschikte kandidaten.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Er was geen openstaande vacature/geen plek voor een EDK'er.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Was er nog een andere reden om geen EDK'er te plaatsen?							

5. In hoeverre speelden onderstaande redenen een rol om aan slechts één tranche (tranche I of II) mee te doen? (ga verder met vraag 8)

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	Er waren in de volgende tranches geen geschikte kandidaten.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Er was in de volgende tranches geen openstaande vacature/geen plek voor een EDK'er (geen formatie).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	De veranderde financiële condities na tranche 1 (vanaf tranche II worden scholen gevraagd in het 2 ^e jaar 1 dag van het leiderschapsprogramma zelf te financieren).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Tegenvallende resultaten van eerdere deelname aan het programma EDK .	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Was er nog een andere reden om niet opnieuw een EDK'er te plaatsen?							

6. In hoeverre speelden onderstaande redenen een rol om wel in de eerste twee tranches een EDK'er te plaatsen, maar niet in tranche 3? (*ga verder met vraag 8*)

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	Er waren geen geschikte kandidaten in tranche 3	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Er was geen openstaande vacature/geen plek voor een EDK'er in tranche 3 (geen formatie)	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Tegenvallende resultaten van eerdere deelname aan het programma EDK	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Was er nog een andere reden om geen EDK'er te plaatsen in tranche 3?							

7. In hoeverre speelden onderstaande redenen een rol om wel in tranche 1 en 3 een EDK'er te plaatsen, maar niet in tranche 2?

		Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Weet niet / geen mening
1	Er waren geen geschikte kandidaten in tranche 2.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Er was geen openstaande vacature/geen plek voor een EDK'er in tranche 2 (geen formatie).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Was er nog een andere reden om geen EDK'er te plaatsen in tranche 2?							

Programmaonderdelen Eerst de Klas

8. In hoeverre is de school tevreden over het leiderschapsprogramma?

		Zeer ontevreden	Niet tevreden	neutraal	tevreden	Zeer tevreden	Weet niet / geen mening
1	In hoeverre bent u tevreden over de kwaliteit van het leiderschapsprogramma?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	In hoeverre bent u tevreden over de begeleiding die de deelnemers krijgen vanuit het bedrijfsleven?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	In hoeverre bent u tevreden over de meerwaarde van de ervaring die de deelnemers opdoen in het bedrijfsleven voor de lespraktijk van de student?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	In hoeverre is de school tevreden over de interactie met de deelnemende bedrijven?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

9. In hoeverre is de school tevreden over de lerarenopleiding?

		Zeer ontevreden	Niet tevreden	neutraal	tevreden	Zeer tevreden	Weet niet / geen mening
1	In hoeverre bent u tevreden over de kwaliteit van de lerarenopleiding?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	In hoeverre bent u tevreden over de begeleiding van de EDK'ers vanuit de lerarenopleiding?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	In hoeverre bent u tevreden over de aansluiting van het programma van de lerarenopleiding bij het programma van de school?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

10. In hoeverre is de school het eens met de volgende stellingen over het onderwijsge-
deelte van het programma?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	Het voor de klas staan gaat de EDK'er(s) over het algemeen goed af.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	De werkelijke tijdsinvestering voor de begeleiding van de EDK'er(s) is meer dan oorspronkelijk gepland.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Over het algemeen is de school tevreden over de progressie van de EDK'er(s).	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	Het is didactisch verantwoord om de EDK'er direct hele dagen voor de klas te zetten.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	De EDK'er wordt naast lesgevende taken breed ingezet in de school	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Hoe wordt de EDK'er ingezet naast de lesgevende taken?:							

11. In hoeverre is de school het eens met de volgende stellingen over de algemene opzet van het programma EDK?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	De kwaliteit van de introductieperiode die de EDK'ers krijgen bij de start van het programma is goed?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	Het contact met/begeleiding vanuit de projectleiding (Platform Bèta Techniek) is goed	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	Er is een goede balans tussen de verschillende onderdelen in het programma Eerst de Klas	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
4	De verschillende onderdelen in het programma Eerst de Klas (lesgeven – lerarenopleiding – leiderschapsprogramma) vullen elkaar goed aan	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
5	De algehele tijdsbelasting van de deelnemers (lesgeven, opleiding en leiderschapsprogramma) is over het algemeen reëel (m.a.w. er is geen sprake van overbelasting)	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
6	Er is sprake van duidelijke samenhang tussen leiderschaps- en onderwijscompetenties/docentcompetenties.	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
7	Over het algemeen is de school tevreden met het programma Eerst de Klas	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

12. Indien u EDK'ers heeft geplaatst in tranche I, zijn deze werkzaam gebleven op de school na afloop van het programma?

- Ja, ik had 1 deelnemer en deze is gebleven (*ga verder met vraag 14*)
- Ja, ik had 2 deelnemers en deze zijn beiden gebleven (*ga verder met vraag 14*)
- Ja, ik had 3 deelnemers en deze zijn allemaal gebleven (*ga verder met vraag 14*)
- Ja, maar niet alle deelnemers zijn gebleven
- Nee
- n.v.t (*ga verder met vraag 14*)

13. Wat was de belangrijkste reden dat geen deelnemer(s) uit tranche I is gebleven of niet alle deelnemers zijn gebleven?

- Er was geen interesse vanuit de deelnemer(s) om te blijven
- Er was geen interesse vanuit de school om de deelnemer(s) een aanstelling te geven
- Er was wel interesse vanuit beide partijen, maar er was geen formatieplaats
- Anders, namelijk.....

14. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de meerwaarde van de EDK'ers?

		Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
1	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen omdat ze op inhoudelijk gebied meer bijdragen ten opzichte van reguliere LIO's	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
2	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen omdat ze op organisatorisch gebied meer bijdragen ten opzichte van reguliere LIO's	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
3	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen omdat ze meer bijdragen in het team/docentencorps dan reguliere LIO's						
4	EDK'ers hebben een duidelijke meerwaarde voor de scholen omdat ze op management/beleidsniveau meer bijdragen dan reguliere LIO's	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

Toekomst

15. Hoe lang verwacht u dat de EDK'er na afloop van het programma in het onderwijs werkzaam blijft?

		0-1 jaar	1-3 jaar	3-5 jaar	> 5 jaar
1	Hoe lang verwacht u dat de EDK'es gemiddeld in het onderwijs werkzaam blijven na afloop van het programma?	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

16. Op dit moment is er nog geen helderheid over een eventueel vervolg van Eerst de Klas en de dan gestelde voorwaarden. Mocht er echter een vervolg komen, zou u dan in de toekomst (weer) deelnemen aan een Eerst de Klas?

		Zeer waarschijnlijk niet	Waarschijnlijk niet	neutraal	Waarschijnlijk wel	Zeer waarschijnlijk wel	Weet niet / geen mening
1	Toekomstige deelname	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Toelichting:							

Verdere aanbevelingen

17. Welke aanbevelingen zou u het team van Eerst de Klas willen meegeven met het oog op de verdere voortgang van het project in de toekomst?

.....

Contact:

Dialogic
Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
Fax +31 (0)30 215 05 95
www.dialogic.nl

